

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agroekologie

Katedra: Speciální produkce rostlinné

Vedoucí katedry: prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Urbanizace venkovského prostoru
(případová studie Kaplicko)

Autor diplomové práce: Bc. Štěpán Doušek

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.

České Budějovice, 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta zemědělská
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Štěpán DOUŠEK**
Osobní číslo: **Z13434**
Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**
Studijní obor: **Agroekologie**
Název tématu: **Urbanizace venkovského prostoru (případová studie Kaplicko)**
Zadávající katedra: **Katedra rostlinné výroby a agroekologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce navazuje na ostatní studentské kvalifikační práce týkající se migrací obyvatel ve venkovském prostoru České republiky. Cílem práce je popis a analýza nové bytové výstavby ve venkovském prostoru modelového území Kaplicka. Budou zjišťovány hlavní důvody a motivace lidí pro výstavbu nových domů a případnou migraci na venkov.

Rámcová osnova:

1. Úvod a cíl práce
2. Literární rešerše na téma "urbanizace" venkovského prostoru a migrace obyvatel na venkov
3. Použitá metodika a hypotézy
4. Modelové území - popis
5. Charakteristika území
6. Vlastní práce - dotazníkové šetření
7. Výsledky a diskuse výsledků
8. Závěr
9. Summary
10. Použitá literatura
11. Přílohy

Rozsah grafických prací: grafy, tabulky, schéma, fotografická příloha
Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran textu vč. tabulek
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

1. SÝKORA, L. (2010) Suburbanizace: problém i řešení. Vesmír 89 (7-8), s. 440-443.
2. SÝKORA, L. (2003) Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis/Czech Sociological Review 39 (2), s. 55-71.
3. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M.; KOPP, J., MACHÁČEK, J. MOSS, L.A.G., GLORIOSO, R.S. (2010): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými Lesy, 196 s.
4. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Amenitní migrace - specifická forma migrace obyvatel. AUSPICIA, Vol. 6, No. 2, p. 103 - 109.
5. LIBROVÁ, H. (1994): Pestří a zelení - kapitoly o dobrovolné skromnosti. Veronica, Brno, 218 s.
6. BIČÍK, I., VÁGNER, J. ., FIALOVÁ, D. (2001): Druhé bydlení v Česku. UK, Praha, 166 s.
7. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Motivation and life style of the Czech amenity migrants. European Countryside, Versita, (3), p. 164-179.
8. HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum. Praha: Portál, ISBN 8073670402.
9. OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J. (eds.) (2013): Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, 338 s. (ISBN 978-80-200-2226-4)

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.
Katedra rostlinné výroby a agroekologie

Datum zadání diplomové práce: 28. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

prof. Ing. Milošlav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 13 ©
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. února 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 18. 4. 2015

.....
Bc. Štěpán Doušek

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce Ing. Michaelu Bartošovi, CSc. za jeho rady a připomínky, poskytnuté studijní materiály, za ochotu, trpělivost a za přátelské prostředí, ve kterém tato práce vznikala. Děkuji rovněž Ing. Lukáši Kadlecovi za odbornou pomoc v dílčích otázkách.

Taktéž velice děkuji všem respondentům podílejícím se na vyplňování dotazníkového šetření.

V neposlední řadě děkuji Petru Špatnému, dipl. um., za pomoc se stylistickými úpravami.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá fenoménem migrace obyvatel do venkovského prostoru České Republiky, přičemž se zaměřuje pouze na novou bytovou výstavbu (stavby po roce 1989). Jako modelové území byla zkoumána obec Malonty, kde proběhlo dotazníkové šetření. Cílem práce bylo zjistit, jaké hlavní důvody vedly lidi k jejich rozhodnutí přesídlit do zkoumané oblasti, a zda byla jejich očekávání naplněna, nebo zda došlo změnou bydliště spíše k jejich zklamání.

Klíčová slova: urbanizace, venkovský prostor, kontraurbanizace, migrace obyvatel, amenitní migrace

ABSTRACT

This thesis deals with the phenomenon of population migration to the rural areas of the Czech Republic, focusing only on new housing developments (construction after 1989). As a model territory for investigation using the questionnaire survey the Malonty village was selected. The purpose of the study was to determine the main reasons people have led to their decision to relocate to the investigated area, and whether their expectations have been fulfilled, or whether the change of residence has led rather to their disappointment.

Keywords: urbanization, rural space, contraurbanization, human migration, amenity migration

OBSAH

ÚVOD	9
1 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	10
2 LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
2.1 Definice pojmů	12
2.1.1 Venkov	12
2.1.2 Venkovská obec	17
2.2 Rozvoj a vybavenost venkova	17
2.3 Migrace obecně	20
2.3.1 Migrace v biologických disciplínách	20
3 Kontraurbanizace	20
4 Amenitní migrace	22
4.1 Formy amenitní migrace	24
4.2 Životní cyklus amenitní migrace	25
4.3 Typologie amenitních migrantů	25
5 Jiné důvody migrace	26
6 SITUACE PO II. SVĚTOVÉ VÁLCE	28
6.1 Odsun sudetských Němců	28
6.2 Reemigrace po roce 1945	29
6.2.1 Motivace pro reemigraci - aktivity a sliby státu	30
6.2.2 Volyňští Češi	31
6.2.3 Osídlenci z Podkarpatské Rusi	31
6.2.4 Rumunští Slováci a Češi	31
7 MODELOVÉ ÚZEMÍ A JEHO CHARAKTERISTIKA	33
7.1 Geomorfologické členění a základní charakteristika Novohradských hor ..	34
7.2 Geologický vývoj a charakteristika geologických jednotek.....	35
7.3 Hydrogeologie Novohradských hor	35
7.4 Pedogeografická charakteristika území	36
7.5 Lesy	36
7.6 Luční porosty	37
7.7 Obec Malonty	38

8	METODIKA PRÁCE	38
8.1	Použitá metoda a techniky výzkumu	38
8.2	Kvalitativní přístup ve výzkumu	38
8.2.1	Případová studie jako metoda kvalitativního výzkumu	40
8.2.2	Výhody a nevýhody případových studií	41
8.3	Sledované objekty	44
9	Vlastní práce - výsledky	44
10	VYHODNOCENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ.....	65
11	DISKUSE VÝSLEDKŮ.....	67
11.1	Porovnání vlastních výsledků	67
11.1.1	Výsledky studia dokumentů	67
11.1.2	Výsledky dotazníkového šetření	68
11.1.3	Výsledky techniky zúčastněného pozorování	68
11.2	Srovnání výsledků s výsledky jiných prací.....	69
12	ZÁVĚR	71
13	SUMMARY	72
14	SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	74
15	PŘÍLOHY.....	80

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá fenoménem migrace obyvatel do venkovského prostoru České Republiky, přičemž se specializuje pouze na novou výstavbu. Jako modelové území byla vybrána obec Malonty, protože právě v této obci přibyl v uplynulých letech viditelné množství novostaveb, a z tohoto důvodu se stala pro výzkum zajímavou. Hovoříme-li o "nové bytové výstavbě", bylo pro výzkum zvoleno údobí od roku 1989 (25 let).

Důvody lidí pro migraci na venkov mohou být z valné části amenitního rázu. Cílem průzkumu v této práci je však pokusit se nahlédnout i do jiných důvodů lidí pro migraci na venkov, a v konečném výsledku zjistit, jaký je vlastně poměr mezi migranty amenitními a "těmi ostatními".

Jak uvádí ŠIMON (2011), "výzkum kontraurbanizace v Česku přispěje k lepšímu poznání a pochopení současných dekoncentračních tendencí v osídlení. Zjištěné výsledky bude možné porovnávat s vývojem (nejen) v ostatních post-socialistických zemích. Na základě analýzy individuálních dat odstěhování se zřetelně ukazuje, že dochází k diferenciaci životních preferencí v závislosti na věku a na rezidenčních možnostech. Výzkum kontraurbanizace je přínosný pro svoji „signální funkci“. Výrazná změna rezidenčního prostředí, jakou je opuštění města a přestěhování se na venkov, představuje významný krok v životě člověka. Analýza „kontraurbanitů“, tj. těch městských migrantů, kteří se odstěhovali na venkov, nám umožní lépe poznat jak problémy měst, tak i pozitivně vnímané stránky venkovských území“.

Analýza dopadů kontraurbanizace na venkovský prostor a venkovské obyvatelstvo má tento význam: přistěhovalí z města často disponují vysokým kulturním a sociálním kapitálem a mohou přebírat roli lokálních elit ve venkovských obcích a výrazně ovlivňovat transformaci post-produktivistického venkova (OUŘEDNÍČEK, ŠPAČKOVÁ, FEŘTROVÁ 2011; ŠIMON 2011 b).

Druhá světová válka znamenala pro oblast Novohradských hor, v jejichž podhůří leží modelová obec Malonty, a které se nacházejí v tzv. politických Sudetech, velkou ránu. Tisíce německy hovořících lidí, jejichž předkové zde žili od středověku, bylo vyhnáno a jejich domovy tím odsouzeny k pomalému zániku. Většina z nich se totiž ocitla v několik kilometrů širokém hraničním pásmu. Novohradské hory se téměř vylidnily. Definitivně zaniklo celkem asi 30 osad. Některé byly rovnou srovnány se zemí, jiné ponechány osudu. Sejdeme-li z cesty, lehce po nich nalezneme stopy, polorozbořené zdi, sklepy, ovocné stromy, kapličky, kilometry alejí zarostlých dnes lesy. Jiné poznamenala Zemědělská kolektivizace po nástupu komunismu a "dosídlování" především různými reemigranty bez jakéhokoli vztahu ke zdejší krajině, která se tím mění. Zhoršila se i kvalita obdělávaných ploch a některé byly zalesněny (NOVOHRADKY, 2015) [online].

Modelová obec Malonty byla vybrána pro znatelný nárůst novostaveb v novodobějším smyslu, kdy důvody lidí pro přesídlení byly do značné míry ekonomické, a to díky zajímavým výhodám, které obec migrantům nabízí.

1 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

- Cílem diplomové práce je popis a analýza trendu nové bytové výstavby ve venkovském prostoru, a to v jediné konkrétní obci. Budou zjišťovány hlavní důvody a motivace lidí pro výstavbu domů a následnou migraci na venkov, a také, zda byla očekávání těchto migrantů skutečně naplněna.
- Zadruhé stanovit, jaké procento migrantů je možno považovat za migranty amenitní.
- V poslední řadě je cílem zjistit, v jaké míře (a jakým způsobem) se migranti zapojují do společenského a kulturního dění v obci a tím pádem určit míru jejich sociálního přínosu do obce.

Dílčím cílem je analyzovat a popsat kromě hlavních důvodů migrace do modelové oblasti, také to, zda očekávání ze změny prostředí byla těmito migranty naplněna. Změna městského prostředí za venkovské může přinést uspokojení a naplnění představy získání většího klidu, pohody a pokojného

venkovského života. Na straně druhé, tato očekávání nemusí být naplněna. Změna prostředí může být po čase považována za nešťastné rozhodnutí z důvodu absence kontaktu s lidmi či kultury a jiných "zaběhlých" akcí skýtaných městským prostředím.

Pro zjištění hlavních důvodů migrace v daném území bylo realizováno dotazníkové šetření, ve kterém jednotliví respondenti odpovídali na řadu otázek, kde základem bylo zjistit, jaký byl jejich hlavní důvod změny trvalého bydliště a co jim tato změna přinesla.

Naplnění cílů diplomové práce umožnilo také definování níže uvedených hypotéz:

H1: důvody lidí stavět rodinný dům v Malontech nebyly ve většině případů amenitní, nýbrž nadpoloviční většina lidí chtěla spíše hlavně bydlet "ve svém", prakticky at' už kdekoliv. Migrantům se jednalo spíše o způsob zhodnocení peněz a lákaly je nízké ceny stavebních parcel v této lokalitě.

H2: migranti jsou se svým rozhodnutím změnit své trvalé bydliště spokojeni a jsou přesvědčeni, že jejich přestěhování mělo a má pozitivní vliv na kvalitu jejich života.

H3: nadpoloviční většina migrantů se do Malont přistěhovala z města Kaplice.

H4: migrace v tomto případě spíše nenarušila tradiční venkovský ráz, ani neohrozila specifický kulturní potenciál venkova, ale naopak více podpořila a svým způsobem přispěla k jeho zachování. (vyvrácení/potvrzení této hypotézy bude částečně provedeno na základě dotazníkového šetření, a z důvodu ucelenosti a také objektivnosti doplněno o názor představitelů obce).

2 LITERÁRNÍ REŠERŠE

2.1 Definice pojmů

2.1.1 Venkov

Jak uvádí PĚLUCHA a kol. (2012), pojem venkov vyvolává asociace spojené se zemědělstvím, špatnou dopravní dostupností, nízkou úrovní vzdělání obyvatel, migrací mladých lidí do měst a v jejím důsledku stárnoucím venkovem, idylickou krajinou s dobrým stavem životního prostředí, ale bez pracovních příležitostí s výjimkou sektoru zemědělství. Venkovský způsob života je obecně charakterizován jako tradiční, spojený s přírodou a půdou. Co si dále s venkovem spojujeme a co je pro život na venkově typické, je uchování tradičních akcí, jako jsou oslavy Velikonoc, posvícení, masopustů a dalších lidových a církevních svátků, udržování kulturního dědictví, architektury či drobných sakrálních památek v krajině. To vše si s venkovem spojujeme a to je pro současný venkov i typické.

BARTOŠ a kol. (2011) uvádí výsledky ankety z roku 2008, kdy dotazovaní obyvatelé měst byli požádáni o tři slova nebo slovní spojení, která se jim vybaví při vyslovení slova venkov. Výrazy byly sjednoceny k významově stejným či podobným termínům (např. čistý vzduch, čisté ovzduší, čerstvý vzduch apod.).

Tab. č. 1: Asociace s venkovem u městských obyvatel

Slovní asociace	Počet	Frekvence N = 6783	Podíl respondentů N = 284
Klid	902	13,3%	31,7%
Příroda	843	12,4%	29,7%
Čistý vzduch	355	5,2%	12,5%
Lesy	279	4,1%	9,8%
Zvířata	273	4,0%	9,6%
Zahrada	173	2,6%	6,1%
Pole	170	2,5%	6,0%
Pohoda	144	2,1%	5,1%
Dům, chalupa, chata	115	1,7%	4,0%
Zemědělství, zemědělci	110	1,6%	3,9%
Ticho	104	1,5%	3,7%
Hospoda	98	1,4%	3,4%
Traktor	93	1,4%	3,3%
Slepice	90	1,3%	3,2%

Zdroj: BARTOŠ et al. (2011)

Jak autor doplňuje, nejvíce frekventované je spojení venkova s jeho subjektivně vnímanou atmosférou, vyjádřenou zejména jako "klid". Ten uváděla téměř třetina všech respondentů (případně jiná synonyma jako "pohoda" a "ticho". Kvalitu životního prostředí v této anketě reprezentují především pojmy "příroda" a "čistý vzduch". Obě zmíněné kategorie vyjadřují subjektivní vnímání kvality venkovské krajiny městskými obyvateli, kteří mají k dispozici relativní srovnání s "nepřírodním" a "znečištěným" městem. V tomto bodě učinil autor zajímavé, svým způsobem trochu paradoxní zjištění - přestože objektivní výzkum často ukazuje nízkou míru přírodních prvků ve venkovské krajině nebo problémy se znečištěným ovzduším lokálními topeništi, většinová městská populace má zakořeněnou představu "čistého a nezkaženého" venkova.

Celkově v uvedeném průzkumu převažují slova spojená s výhodami venkova, jako idylického místa k životu (klid, příroda, lesy, ticho, hospoda). Dále jsou frekventovány výrazy spojené s funkčním obrazem vesnice (zemědělství, JZD, traktor, méně pak s osobními nebo sociálními faktory (rodiče, prarodiče, dětství, sousedé).

PĚLUCHA et al. (2012) popisuje, že pojem "venkov" běžně vyvolává asociace spojené se zemědělstvím, špatnou dopravní dostupností, nízkou úrovní vzdělání obyvatel, selektivní migrací spojenou s odchodem mladých lidí do měst a v jejím důsledku stárnoucím venkovem, idylickou krajinou sice s dobrým stavem životního prostředí, ale bez pracovních příležitostí mimo sektor zemědělství apod. Autor dále pojmem "venkov" označuje nejen vesnice, ale i krajinu. Chceme-li tedy venkov definovat, můžeme začít tím, že je to území či prostor. K vymezení tohoto území lze použít pozitivní a negativní přístup. Podle prvního je dle autora venkovem **území s venkovským charakterem**, podle druhého je venkovem vše, co není městem. Jak dále dodává, obě navržené definice je ještě třeba upřesnit - vymezit "venkovský charakter území" a definovat "město". Ani to není úkol jednoduchý.

Venkov je však také často synonymem pro samotná venkovská sídla - **vesnice, dědiny, vísky**... Také s vymezením tohoto pojmu jsou problémy, ale v zásadě k němu lze přistupovat podobně jako v předchozím případě - vesnicí je

buď sídlo s venkovským charakterem, nebo je to jakékoli **osídlení, které není městem.**

Pro bližší pochopení pojmu je nutno vymezit "venkovský charakter". Rozdělení podle těchto hledisek se pokusil popsat např. PERLÍN (2007) In: PĚLUCHA (2012):

- urbanistické - venkovské sídlo má typickou urbanistickou strukturu nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů, málo vyvinutou uliční sítí, s dominantním prostorem návsi jako společného kulturního centra a vysoký podíl zeleně v sídle;
- architektonické - venkovské sídlo má dominující nízkopodlažní zástavbu s rozsáhlým hospodářským zázemím, tradiční je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi;
- ekonomické - ve venkovském sídle hraje dominantní roli výroba potravin, výrazný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí mimo toto sídlo;
- historické - sídlo, které v minulosti získalo práva města, je městem, ostatní jsou vesnicemi.

PĚLUCHA et al. (2012) však sám s tímto vymezením polemizuje, neboť současný venkov je podle něho v mnohém jiný.

Výzkum Obrazy venkova (ČZU, 2009), ukázal, že venkov je spojován s pojmy zemědělství, krajina, příroda a volnost. Je hodnocen jako dobré místo pro život, většina respondentů (i bydlících ve městech) jej považuje za domov (MAŘÍKOVÁ, 2007).

Současné trendy na mezinárodní úrovni naznačují zcela zásadní obrat výchozích podmínek politiky rozvoje venkova. Jedná se zejména o vliv globalizace, pozvolné liberalizace světových trhů, změna chápání dostupnosti a prostoru v rámci procesů spojených se zdokonalováním informačních a komunikačních technologií, snižování dopravních nákladů, snížení významu zemědělských aktivit ve venkovských oblastech vyspělých zemí světa apod. (PĚLUCHA, 2012)

Dále se znaky venkovských a zemědělských oblastí zabývá HUDEČKOVÁ (1995) a rozděluje je takto:

1. prostředí - převážně přírodní, jednoduché, sociálně homogenní;
2. osídlení - decentralizované, rozptýlené, velikost do 2-5 tisíc obyvatel, hustota nízká, forma vesnice, osady, jednotlivé dvory;
3. vybavenost sídel - infrastruktura nekompletní, nedostatečná, veřejná zařízení jednoduchá, vzácná;
4. bydlení - převažuje osobní vlastnictví, forma: zemědělská usedlost, rodinný dům, vybavenost nižší; práce - pracoviště totožné s obydlím, práce rodiny, uzavřený pracovní okruh.

Ani tato kritéria však autor dodává, nelze jednoznačně kvantifikovat, jsou příliš obecná. Druhou možností je tedy použití "negativního" vymezení, kdy za venkov budeme považovat vše, co není městem. Pak je tedy nutné definovat "město". V původním pojetí se město jednoznačně vymezovalo svými hradbami, dnes však musíme hledat jiné definice. PĚLUCHA (2011) poukazuje na to, že česká legislativa nezná pojem venkov a vymezit tento prostor z tohoto hlediska lze pouze nepřímo, tj. prostřednictvím vymezení pojmu "město". Zákon o obcích uvádí: "Obec, která má alespoň 3000 obyvatel, je městem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády" (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích). Na tomto místě je třeba připomenout i význam slova "obec" - podle stejného zákona je to základní území samosprávné společnosti občanů, které tvoří územní celek, vymezený hranicí obce. Obecně řečeno - každé sídlo (skupina obydlí) s vlastní samosprávou a právní subjektivitou je obcí, bez ohledu na velikost.

Ani toto vymezení však není jednoznačné, a to hned z několika důvodů:

1. Hranice tří tisíc obyvatel není nepřekročitelná - městem se zas určitých okolností (existence historického městského práva) mohla stát i obec menší (v předchozí legislativní úpravě ani nebyla stanovena).
2. Pro vymezení venkovské obce se používají jiné hranice - obvykle 2000 obyvatel, takže mezi těmito dvěma hranicemi zůstává skupina "nezařazená".
3. Počet obyvatel nemusí být jednoznačně v přímé souvislosti s venkovským charakterem obce.

4. Mnohá města zahrnují i místa (sídla, městské části), která sama o sobě mají typicky venkovský charakter, ale nejsou samostatnou obcí, takže nemohou být považovaná za obec venkovskou.

SLEPIČKA (1981) uvádí: "vesnice lze charakterizovat jako relativně kompaktní venkovská sídla, která charakterem zástavby, strukturou ploch intravilánu, velikostí staveb a jejich funkčním využitím a také skladbou obyvatelstva nemají znaky města".

WIKIPEDIA (2014) popisuje venkov jako "prostor mimo městské osídlení, který je charakterizován nižší hustotou zalidnění a tradičním zaměřením na zemědělství. Pojem bývá užíván v dichotomii město vs. venkov. Tyto dva prostory se liší nejen charakterem osídlení a architekturou, ale i převládajícím způsobem obživy, stylem života, kulturou atd. Liší se také převládající charakter sociálních sítí a organizace společenství. Venkov bývá považován za prostředí méně anonymní, s vyšší sociální kontrolou, ale také s vyšší sociální soudržností a sociální oporou. Sociologové upozorňují např. i na rozdílné vnímání času na venkově a ve městě."

Jiný, vcelku zajímavý, popis je tento: "Venkov jsou člověkem přetvořené a v mnoha případech výrazně dotvořené ekosystémy, které s aktivní rolí člověka a také jím pozměněných, domestikovaných rostlin a živočichů počítají a neobejdou se bez nich." (BLAŽEK, 2004 In: PĚLUCHA, 2012).

BÁRTA (2006) zmiňuje vymezení hranic venkova "na druhé straně": "*Venkov je na jedné straně ohraničen městem, na druhé straně divočinou. Budeme-li hledat hranici, kde venkov začíná a končí, nenajdeme ji. Přítomnost člověka v krajině od města k divočině klesá a venkov je to, co již není městem, a ještě není divočinou.*"

PĚLUCHA (2012) doplňuje i přístup lingvistický - slovo "venkov" je odvozeno od "venku", tedy "vně" - neboli "za hradbami města". To nás opět vrací k výše uvedeným definicím. V jiných jazycích pojem venkov přibližuje spíše rovinatou krajinu vhodnou pro zemědělství.

Je evidentní, že ostré a jasné vymezení tohoto pojmu není snadné a ani v podstatě důsledně a přesně zpracované. PĚLUCHA (2012) ve své knize dále zmiňuje, že nejjednodušším a jedním z nejčastěji používaným kritériem je údaj o počtu trvale žijících obyvatel v obci. Za nejběžnější používanou hranici, které odděluje venkovské obce od ostatních, se považuje 2000 obyvatel. Bohužel i tato posuzovací definice má i své nevýhody: existují totiž typicky venkovské obce (svým vzhledem, strukturou, historickým vývojem, zaměřením na zemědělství apod.), které ale tuto hranici počtu obyvatel převyšují (hlavně na jižní Moravě), ale na druhé straně i historická městečka, která naopak do této skupiny zařazujeme. Např. nejmenším městem ČR je Rabštejn nad Střelou s 23 obyvateli (údaj k 1. 4. 2011).

Autor dále zmiňuje další kvantitativní definici, která vychází z charakteristiky venkova jako řídké osídlené oblasti a používá kombinaci dvou ukazatelů - počtu obyvatel a velikosti (rozlohy) obce. Jako hranice venkova se podle metodiky OECD používá zalidnění 150 obyvatel na kilometr čtvereční. Používání tohoto kritéria není u nás zatím rozšířené, v rámci Evropy však ano.

2.1.2 Venkovská obec

Obec je podle zákona 128/2000 Sb., o obcích: "*základní územní samosprávné společenství občanů, tvoří územní celek, který je vymezený hranicí obce*". PĚLUCHA (2012) toto dále rozvádí: jde tedy o nejmenší administrativní jednotku, jejichž soubor pokrývá celé území ČR. Obcí je tedy každé sídlo s vlastní samosprávou bez ohledu na velikost. Malý sociologický slovník uvádí: "*Původně se pojmu obec ve společenských vědách užívalo pro označení území s právně vymezenými hranicemi, obydleného obyvatelstvem, jež se zabývá hospodářskými činnostmi navzájem závislými, a pro označení území tvořícího politicky samosprávnou jednotku. Za obce byly proto považovány vesnice, městyse, města i velkoměsta*". (Obec však není nejmenší sídelní jednotkou. Za základní jednotku je považováno sídlo.)

2.2 Rozvoj a vybavenost venkova

Mezi nejvýznamnější odborné analýzy zabývající se problematikou rozvoje venkovských oblastí v EU v rámci postupující reformy SZP EU patří výzkumy provedené týmem autorů v rámci programu ESPON: SHUCKSMITH et al. (2005)

faktory ovlivňující atraktivitu venkovských oblastí v závislosti na jejich diferencované ekonomické výkonnosti. Porozumění těmto faktorům může významně přispět také k formulování praktických strategií a programů veřejných intervencí zaměřených na udržitelný rozvoj venkova. Tvrdé faktory regionálního a místního rozvoje, jakými jsou např. přírodní zdroje, obyvatelé venkova, investice, infrastruktura a ekonomická struktura, byly dosud analyzovány téměř jako jediné rozhodující faktory pro dlouhodobý socio-ekonomický rozvoj. Dopravní infrastruktura, přímé investice a města s dalšími funkcemi pro danou aglomeraci jsou často zmiňována jako důležitá podmínka pro zachování živého venkova.

V posledních letech se však do odborných diskusí včlenily tzv. měkké faktory, jejichž role významově roste. Jedná se především o sociální, kulturní, institucionální, environmentální a místní aspekty tvořící základní kapitál s velkým významem pro dané venkovské regiony. Bylo stanoveno celkem pět oblastí měkkých - nehmotných faktorů, ovlivňujících atraktivitu a dynamiku venkovských oblastí:

- fungování trhu (jak funguje trh v praxi);
- instituce (jak vnímají a užívají místní lidé dostupné institucionální prostředí);
- sítě (obchodní sítě, které mají vazbu na organizace veřejného a soukromého sektoru);
- společenství/obec (smysl společenství/obce jako základnu pro spolupráci);
- vnímání kvality života jako faktoru ovlivňujícího individuální rozhodování (PĚLUCHA, 2012).

Hodnocení situace a postupujících trendů jednotlivých prvků vybavenosti obcí uvádí PĚLUCHA (2012) a vybavenost obcí rozděluje do pěti kategorií:

- základní občanské vybavení (zařízení veřejné služby, např. základní škola, mateřská škola, zdravotní středisko, pošta, úřadovna Policie);
- kulturní, rekreační a sportovní vybavenost (např. kino, sál pro taneční zábavy, tělocvična, sportovní hřiště a veřejné koupaliště);
- technická infrastruktura (vybavenost veřejným vodovodem, splaškovou kanalizací a čistírnou odpadních vod a plynovodem);
- dopravní dostupnost (např. zastávka autobusu nebo vlaku);
- obchod a služby (např. obchody, bistra, stánky, restaurace, služby).

Na základě těchto aspektů byl v roce 1999 proveden výzkum (MAŘÍKOVÁ,2002), jehož výsledkem bylo prokázání, že s růstem velikostí obce roste i jejich vybavenost. Nejvíce zřetelný byl tento závěr u aspektů škola, školka, pošta, zdravotní středisko, policejní stanice nebo kino. Naopak jednotlivé kategorie technické infrastruktury (např. rozvody vody, telefonní stanice, zastávky autobusu a obchody) byly zaznamenány téměř ve všech obcích bez ohledu na velikost. Za zajímavé označuje z tohoto výzkumu PĚLUCHA (2012) označení chybějících prvků jednotlivými respondenty, přičemž tyto aspekty byly regionálně velmi diferencované. Např. největší nedostatky ohledně autobusové dopravy měly Jihočeský a Plzeňský kraj a všeobecně nejmenší obce.

Otázkou úrovně technické infrastruktury a její role z hlediska míry atraktivity českého venkova se zabýval CIHLÁŘ (2005) In: PĚLUCHA (2012), který se jmenovitě zaměřoval pouze na analýzu a zhodnocení stavu v zásobování pitnou vodou, odkanalizováním a čištěním odpadních vod. V kategorii zásobování pitnou vodou (procento zásobených obyvatel) byl nejhůře hodnocen Středočeský (74,9%) a Plzeňský kraj (81,3%). Naopak nejlépe, tj, s úrovní nad 95% se umístily Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký kraj.

Prokázání souvislostí typických problémů venkova (např. nízká úroveň služeb, základní infrastruktury, dopravní obslužnosti) s velikostí spíše malých obcí do 1000 obyvatel se zabývali STŘELEČEK a ZDENĚK (2006). Tento problém je navíc doprovázen stabilně nízkými finančními zdroji těchto obcí, které tímto mají svůj vlastní potenciál velmi omezený. Autoři dále uvádějí jakýsi kolotoč: "malé obce mají malý přirozený přírůstek, nízkou ekonomickou aktivitu, vysoký podíl osob vyjíždějících do zaměstnání mimo obec, poměrně značnou míru nezaměstnanosti, nízký index vzdělanosti a vysoký podíl osob zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu, horší infrastrukturu a nedostatečné příjmy pro svůj rozvoj".

Život lidí na venkově je dnes veskrze moderní. Elektrifikace venkova byla dokončena již před desítkami let, převažující většina domů a bytů je napojena na vodovodní infrastrukturu, a i vybavenost domácností nijak nezaostává (PĚLUCHA, 2012).

2.3 Migrace obecně

BARTOŠ et al. (2011) popisuje migraci jako přímý, pravidelně se opakující nebo jednorázový prostorový přesun skupin objektů, organismů všeho druhu, případně lidí. Existuje dlouhá řada vědeckých disciplín, v nichž se termín migrace používá. Obecně nejznámějšími migracemi jsou pak migrace popisované v biologii (ekologii) a demografii, případně v antropoekologii.

2.3.1 Migrace v biologických disciplínách

Důvody migrace populací jsou *potrava, rozmnožování, klimatické faktory* (RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ, 2002). Migrace téměř vždy znamená přesun mezi oblastmi, které sice skýtají hojnost potravy, ale jen po určité omezenou dobu (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997).

Nejvíce víme o migračních zvyklostech ptáků, protože kroužkování je velmi snadné a všude jsou pozorovatelné (BEGON, HARPER, TOWNSEND, 1997). Migrační pohyby populací jsou známy i u ryb, kde jsou důvodem přesuny na místa vhodná k rozmnožování (RAJCHARD, KINDLMANN, BALOUNOVÁ, 2002). Oproti tomu migrace savců nejsou tak významný jev (HAVLÍKOVÁ, 2011).

3 KONTRAURBANIZACE

Kontraurbanizace je v podstatě synonymum pro migraci do venkovského prostoru. Výzkumem tohoto jevu se u nás zabývali např. Bartoš a kol. (2011), nebo také Šimon (2001). Výzkum kontraurbanizace v Česku je důležité a společensky závažné téma.

Migrace obyvatelstva z měst a rozlévání měst do okolní krajiny jsou klíčové charakteristiky vývoje rozmístění obyvatelstva Česka v posledních dvou desetiletích. Řada výzkumů se zabývá suburbanizací, která je identifikována jako dominantní trend současných urbanizačních procesů (ČERMÁK 2005, OUŘEDNÍČEK 2007 In: ŠIMON, 2011). Suburbanizace významně mění krajinu a životní styl v zázemí měst a představuje objekt zájmu nejen pro výzkumníky a orgány správy, ale i pro veřejnost. Migrace do blízkého zázemí měst není jediný decentralizační

proces, který můžeme v současnosti pozorovat, neboť rezidenční dekoncentrace částečně směřuje i mimo metropolitní areály, do prostorů převážně venkovského typu (ŠIMON et al. (2009) In: ŠIMON, 2011).

"Kontraurbanizace je proces populační dekoncentrace. Má za následek změnu ze stavu vyšší koncentrace do stavu nižší koncentrace" (BERRY, 1976).

ŠIMON a OUŘEDNÍČEK (2010) se zmiňují kontraurbanizaci jako o relativně novém fenoménu v postsocialistických zemích i v České republice. "Rostoucí diferenciaci životních stylů je reflektována v proměnách rezidenčních preferencí různých skupin obyvatelstva. Cílem současných migrantů z města není pouze suburbánní zázemí, ale také vzdálenější venkovské oblasti. Kontraurbanizace představuje důležitou výzvu pro vývoj venkova, která v sobě zahrnuje jak možné ohrožení charakteru lokální kultury, tak využitelný rozvojový potenciál. Hlubší pochopení fenoménu kontraurbanizace nám umožní lépe porozumět měnícímu se vztahu mezi městy a venkovem tak, jak je reflektován v životních stylech obyvatel." Migrační proudy a urbanizační procesy autoři přehledně zařazují do příslušných kategorií v tabulce č. 2. Kontraurbanizace je podle názoru těchto autorů stejně jako suburbanizace významný decentralizační proces v systému osídlení, kdy dochází k migraci z města do jeho více či méně vzdáleného zázemí.

Tab. č. 2: Migrační proudy a urbanizační procesy

	Typ prostředí	Vystěhování z (zdroj)		
		Městské	Suburbánní	Venkovské
Přistěhování do (cíle)	Městské	Intra- nebo inter-urbánní migrace	Reurbanizace	Urbanizace nebo reurbanizace
	Suburbánní	Suburbanizace	Tangenciální migrace	Urbanizace nebo reurbanizace
	Venkovské	Kontraurbanizace	Kontraurbanizace	Venkovská migrace

Zdroj: ŠIMON a OUŘEDNÍČEK (2010)

Suburbanizace je stejně jako kontraurbanizace decentralizační proces v systému osídlení, přičemž v českém kontextu je suburbanizace o řád významnější proces než kontraurbanizace. Rozdíl mezi suburbanizací a kontraurbanizací byl definován v literatuře mnoha způsoby, z nichž za nejvhodnější považujeme

tzv. funkční vymezení (CHAMPION 1989, 2001 Sec. In ŠUSTROVÁ et ŠIMON, 2012). K suburbanizaci dochází v případě, kdy migranti zůstávají po přestěhování intenzivně napojeni na město, například dojíždějí za prací, službami a sociálními vazbami. Oproti tomu v případě kontraurbanizace dochází k různě rychlému procesu opouštění většiny vazeb na město. Kontraurbanizace, byť jde o řádově méně významný proces, je důležitá, protože se migranti stěhují do nové lokality se všemi svými aktivitami, tj. nejen s bydlením, jak je tomu v případě suburbanizace, ale i prací, využíváním služeb, volnočasovými aktivitami atd.

4 AMENITNÍ MIGRACE

BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) definují amenitní migraci jako specifický typ migrace, která zpravidla směřuje z urbánního prostředí do rurálních oblastí a primárně není motivována ekonomicky, ale snahou žít v území s hodnotnějším přírodním, případně i sociálním a kulturním prostředím, a tím dosáhnout vyšší kvality života.

BARTOŠ et al. (2011) doplňuje definici amenitní migrace jako typ migrace za lepší kvalitou života, pohodou, krásou, pohodlím a v určitém smyslu slova také za zábavou i lepším zdravím. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) uvádějí i specifický životní styl či povahu místního společenství. Subjektivní vnímání charakteristických prvků konkrétního kulturního prostředí je do jisté míry rozhodujícím faktorem při výběru konkrétní lokality.

Termín amenitní migrace vychází z anglického „amenity migration“, kdy výraz amenities je možné přeložit jako příjemnost, půvab, krásu (HAIS, HODEK, 1992).

Výstižně a přitom v podstatě jednoduše popisuje tento fenomén ŠIMON (2011 c): "Město je na jedné straně charakterizováno svou krásnou architekturou, bohatou nabídkou kulturních akcí, širokou nabídkou služeb a nákupních možností. Na druhé straně je město přeplněné lidmi, auty a jinými podněty. Pro jednoho člověka je čilý městský ruch a dynamika magnetem, touží se procházet po ulicích a sledovat to hemžení okolo. Pro druhého člověka je městský ruch příliš hlučný, doprava komplikovaná a zdlouhavá, netouží se pohybovat v davu lidí. Venkov

je jiný, méně dynamický, méně složitý. Můžete zde žít více v souladu s přirozeným cyklem přírody, můžete si vyjít do volné krajiny nebo se starat o vlastní velkou zahradu".

Emotivně procítěně popisuje situaci LIBROVÁ (1994): "Hrát si na ulici" dnes není možné. Děti jsou vykázány do "ghett dětských hřišť", prostorů, které jsou dětské psychice a hlavně dětskému chování cizí. Příroda ve městech je vtěsnána do tragikomické podoby tzv. pomocné zeleně, do různých přenosných a uměle udržovaných nádob, zatímco rok co rok ve městech hyne sto tisíc vzrostlých stromů. Lidstvo dosáhlo jedné miliardy automobilů, ale leopardi, nosorožci a čápové vymírají. A pitná voda je vzácnější než benzín... Jsme bohatší na dálnice, parkoviště a garáže, ale chudší na zpěv ptáků a vůni rostlin".

LIBROVÁ (1994) zmiňuje také ekologicky významnou i historicky danou blízkost městských lidí vesnici - "komu z nás nečouhá sláma z bot, to jest, kdo z nás nemá rodiče nebo aspoň prarodiče či jiné příbuzné z venkova?"

HALLIDAY et COOMBES (1995), Sec. In: KOPP a NOVOTNÁ (2007) uvádějí, že faktory motivující k amenitní migraci můžeme vidět na základě migrační „push-pull“ teorie ve dvou rovinách.

1. „Proti městu“ – odtahující („push“) faktory jako kriminalitu, špatnou kvalitu bydlení, nedostatek prostoru pro volnočasové aktivity „v přírodě“, nízkou úroveň životního prostředí a
2. „Pro venkov“ – přitahující („pull“) faktory jako atraktivní životní a přírodní prostředí, poklidný životní styl, kvalitní sociální vztahy, kde „se denně setkáváme v místním obchůdku“.

KOPP a NOVOTNÁ (2007) dále dodávají, že však otázkou zůstává, kde je hranice velikostní kategorie sídel, do kterých se chtějí amenitní migranti stěhovat. Na jednu stranu s klesající velikostí sídel roste místní pospolitost občanů nebo klidné podmínky pro život, na stranu druhou se však také logicky snižuje vybavenost sídla službami a často se zhoršuje i dopravní dostupnost těchto služeb. Přestože jsou dnes tyto bariéry omezené dostupnosti odbourávány zlepšováním dopravní infrastruktury nebo téměř územně neomezenou přístupností k internetu, nelze předpokládat, že amenitní migranti většinou preferují místa „kde lišky dávají

dobrou noc“. Mezi amenitními migranty totiž tvoří důležitou skupinu lidé v důchodu a rodiny s malými dětmi, přičemž pro obě věkové skupiny je dostupnost sociálních, zdravotních či školních zařízení velmi důležitým předpokladem.

4.1 Formy amenitní migrace

MOSS (2006) stanovil dle motivace dvě formy amenitní migrace – **migraci za lepším životním prostředím** (natural amenities) také označovanou jako environmentální (STOJANOV, 2008) a **migraci za kulturními zvláštnostmi území** (cultural amenities).

V prvně jmenované formě se majitel nového objektu trvalého bydlení stěhuje do lokalit, kde jsou oceňovány přírodní fyzické atributy území, a to včetně pozemních a vodních lokalit, jsou rozlišovány topografické rysy, klima, kvalita ovzduší, vody a biologická rozmanitost (MOSS, 2006). Potenciální migranti vnímají a posuzují tyto objektivní parametry cílového území, avšak teprve jejich subjektivní interpretace se stává hnací silou pro migraci. Impulsem pro změnu lepšího životního prostředí je zhoršující se situace v původním prostředí. Jak uvádí (BARTOŠ et al., 2009), tento typ migrace vykazuje určité společné charakteristiky s environmentálně motivovanou migrací.

STOJANOV (2008) a STOJANOV, KAVANOVÁ (2009), Sec. In: KADLEC (2014) uvádí tři základní skupiny environmentální migrace podle síly tlaku zhoršujícího se prostředí. První skupinu představují environmentálně motivovaní migranti uvědomující si zhoršující se stav životního prostředí. Environmentální amenitní migranti jsou přesvědčeni o tom, že změna prostředí přinese jejich životu vyšší kvalitu (BARTOŠ et al., 2009). Jedná se o dobrovolnou formu migrace, pro kterou je charakteristická migrace z průmyslových oblastí do oblastí s kvalitnějším prostředím či do přímořských oblastí. Druhou skupinu představují environmentální přesídlenci, kteří jsou nuceni opustit svůj domov kvůli ohrožení svých životů v důsledku negativního působení environmentálních procesů, přírodních katastrof či lidské činnosti. Třetí skupinu pak představují migranti (plánovaní utečenci), kteří jsou donuceni k migraci v důsledku plánovaného rozvoje území například výstavby přehrady, výstavby technické a dopravní infrastruktury nebo jiné hospodářské činnosti.

Migraci za kulturními zvláštnostmi území lze vysvětlit jako migraci za zvyky, jazykem, gesty, estetickými projevy. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) dále uvádějí i specifický životní styl či povahu místního společenství. Subjektivní vnímání charakteristických prvků konkrétního kulturního prostředí je do jisté míry rozhodujícím faktorem při výběru konkrétní lokality.

4.2 Životní cyklus amenitní migrace

BARTOŠ et al. (2011) dospěl na základě provedeného výzkumu a vyhodnocení empirických dat k závěru, že amenitní migrace má vlastní životní cyklus tvořený dvěma fázemi. V prvotní protoamenitní fázi dochází k procesu změny v užívání objektu druhého bydlení do vlastní amenitní migrace. Protoamenitní fáze přechází po různě dlouhé době do fáze postamenitní, v níž amenitní migranti venkovský prostor opouštějí. Buď definitivně, když nemovitost prodají či předají svým potomkům a vrátí se natrvalo k městskému způsobu života, nebo venkovskou nemovitost začnou používat pouze standardně k druhému bydlení a natrvalo žijí ve městě.

Návrat do městského prostředí může být iniciován nejrůznějšími důvody. Impulsem může být konflikt názorů mezi dospívajícími dětmi a rodiči. Mladá generace chce využít možností nabízených městským prostředím. Nedostatečná socioekonomická infrastruktura (lékař, služby, technická a dopravní infrastruktura) může být dalším důvodem pro upřednostnění městského prostředí před prožitky z venkova. Tyto skutečnosti podporují teorii, že amenitní migrace je cyklickou součástí postmoderního životního cyklu určité části populace (BARTOŠ et al., 2011, Sec. In: KADLEC, 2014).

4.3 Typologie amenitních migrantů

Jak uvádí BARTOŠ et al. (2011), amenitní migranti se liší ekonomickým a sociálním statusem, mírou zapojení do venkovské komunity, věkem, zdrojem příjmů a dalšími skutečnostmi, na základě kterých lze definovat jednotlivé typy amenitních migrantů. Autor uvádí typologii, ve které se jednotlivé typy amenitních migrantů mohou navzájem prolínat svými charakteristikami:

Typ I „Rodiny s dětmi“ – amenitní migranti koupili nemovitost na venkově, mají děti, dětství prožili na venkově, prioritou je přechod z města za „požitky“ venkova.

Typ II „Důchodci“ – trávili v lokalitě ve svém produktivním věku volný čas, v současné době se přestěhovali na venkov z různých důvodů.

Typ III „Navrácení venkovu“ – amenitní migranti vyměnili město za venkov z osobních důvodů či z vnějších vlivů (dětství strávili na venkově, dědictví nemovitosti).

Typ IV „Sociálně slabší“ – vykazují nižší vzdělání, ačkoli žijí na venkově, jejich styl života je městský. Důvodem pro změnu městského prostředí za venkovské jsou bytové a ekonomické důvody.

Typ V „Noví aktivní venkované“ – přestěhovali se na venkov za lepším životním prostředím, mají většinou vysokoškolské vzdělání, pracují v samosprávě a zapojují se do spolkové činnosti.

5 JINÉ DŮVODY MIGRACE

HAVLÍKOVÁ (2011) uvádí přehlednou definici a členění. "Demografie migraci měří. Naproti tomu sociologie a kulturní a sociální antropologie se zaměřují na motivy a dopady migrace, její vliv na životní styl, sociální strukturu, příbuzenské svazky atd. Lidé mají různé motivy k migraci, jako jsou:

- *Ekonomické důvody* (za účelem nalezení práce, uniknout hladomoru, apod.)
- *Sociální důvody* (pro lepší kvalitu života, nebo být blíže své rodině či přátelům)
- *Politické důvody* (uniknutí kulturnímu / politickému / náboženskému pronásledování nebo před válkou)
- *Důvody stavu životního prostředí* (přírodní katastrofy - jako jsou záplavy, sucha)

Důvodů, proč lidé migrují, je celá řada. Ekonomické důvody vedené vidinou vyšších výdělků se však řadí mezi ty nejčastěji zmiňované. Obecně lze říci, že čím závažnější je příčina, tím větší a rychlejší je migrace obyvatelstva. Migraci obyvatel odráží souhrn *push faktorů* (které nutí lidi stěhovat se z jejich domovů) a *pull faktorů* (které přitahují stěhování do určitých oblastí)".

Jak popisuje KADLEC (2014), nejen objektivní parametry jako reliéf, krajinný ráz, přírodní předpoklady, kvalita prostředí, míra ochrany přírody jsou důležitými ukazateli při výběru lokality vhodné pro trvalé bydlení.

KOPP, NOVOTNÁ (2007) uvádějí, že přestože nejsou ekonomické výhody primárním motivem stěhování „amenitních“ migrantů, jsou i možnosti zapojení do místní ekonomiky nebo možnosti udržení ekonomického statusu migrantů důležitým faktorem. Pokud se ve venkovské oblasti projeví zvýšený trend amenitní migrace, může to sehrát pozitivní roli v jejich udržitelném rozvoji (NOVOTNÁ, 2013). Amenitní migranti díky svému vzdělání a také ekonomické nezávislosti mohou být pro venkovské oblasti zdrojem nabídky pracovních pozic pro místní obyvatele. BARTOŠ et al. (2011) upozorňuje na skutečnost, že přitažlivost venkova, spočívající na jeho určité „zaostalosti“, může být při praktickém rozhodování o změně bydliště převážena nevýhodami socioekonomického rázu. Především horší dopravní dostupnost a ekonomické problémy mohou představovat bariéru, která přitažlivost venkovských území snižuje.

Atraktivitu venkova lze pojímat z hlediska migrace ve venkovském prostoru a úrovni vybavenosti obcí tvrdou infrastrukturou (míra vlivu technické a občanské infrastruktury) poskytující zázemí nejen pro obyvatele, ale také podnikatelské subjekty (PĚLUCHA, 2012).

Nedobrovolní vesničané

Typickým příkladem jiných migrantů, než amenitních, jsou takzvaní *nedobrovolní vesničané*. *Nedobrovolní vesničané* jsou ti, pro které je život ve městě drahý. Při hledání místa pro bydlení představuje venkov kompromis mezi tím, jaké jsou jejich požadavky na kvalitu bydlení, a tím, jaké jsou jejich finanční možnosti. Na venkově jsou ceny nemovitosti výrazně nižší než ve městech a *nedobrovolní vesničané* si mohou koupit větší byt či dům, než jaký by si za stejné finanční prostředky mohli koupit ve městě. Totéž platí i pro výši nájmu ve městech a na venkově. Možnost lepšího bydlení na venkově je vyvažována horšími možnostmi zaměstnání (ŠIMON, 2011 c).

Mezi migrujícími lidmi výrazně převládají migrace dobrovolné (NIESEN et al., 2007; sec. in BARTOŠ et al., 2010). Dobrovolná migrace vyplývá z vlastní iniciativy migranta (Podpora sociálně - integračních politik a služeb [online], 2011).

Migrace lidí motivovaná poskytovanými výhodami danou obcí, ať výhodnými půjčkami a cenami stavebních parcel, možností zapojení se do místní samosprávy a kulturního dění, poskytováním odpoledních zájmových kroužků a mateřských školek zdarma, lákavou nabídkou kulturních akcí je typickým příkladem pro obec Malonty, o které bude pojednáno v praktické části této diplomové práce.

6 SITUACE PO II. SVĚTOVÉ VÁLCE

6.1 Odsun sudetských Němců

Vysídlení Němců z Československa či *Odsun Němců z Československa* byla masová deportace německého obyvatelstva z Československa po skončení druhé světové války v letech 1945–1946. Vysídlení německého obyvatelstva bylo připravováno již během války. Přední českoslovenští politici využili taktéž poválečné atmosféry naplněné odporem a nenávisť vůči Němcům a potažmo ke všemu německému. Několik dekretů prezidenta Edvarda Beneše tvořilo podklad pro jejich poválečné vysídlení. Sám byl také o nutnosti odsunu německého obyvatelstva přesvědčen. Ústavním dekretem o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské byli Němci zbaveni československého občanství a stali se tak na území Československa cizinci, následně byli vyhnáni a jejich majetek propadl konfiskaci (WIKIPEDIA, 2015 b).

Jak uvádí BASET (2006), představitelé jednotlivých Němci okupovaných evropských států s německou menšinou na svém území, stejně jako vlády spojenců, se k tomuto způsobu řešení přiklonily a nutno dodat, že s plným porozuměním a podporou většiny obyvatelstva svých států. Odpovídalo to dobovým náladám, které vycházely ze zkušeností s německou okupační mocí v jednotlivých evropských státech, s její brutalitou, koncentračními tábory, vyhlazováním celých etnik. Odsun německého obyvatelstva (nejenom) z Československa se tehdy jevil jako jediné

možné a nevyhnutelné řešení, které vycházelo z bezprostředních historických zkušeností.

Rok 1946 byl rokem soustavného odsunu Němců z území Československa. Dělo se tak na základě příslušných zákonů a provádějících předpisů vlády České republiky. Základní odsunovou jednotkou byla rodina, pokud ovšem nebyl nějaký její člen stíhán či souzen za svoji činnost v období ohrožení republiky a okupace (BASET, 2000).

Fenomén odsunů ovlivnil celé poválečné dějiny Československa - a to v mnoha směrech. V inkriminovaných regionech se změnil počet obyvatelstva, jeho národnostní složení. Změnil se také vztah nově usedlých ke krajině - lokální patriotismus (přirozený v místech s kontinuálním osídlením - vytváří se po generace) byl mnohdy uměle a násilně nahrazován patriotismem založeným na ideologickém, nacionálním a ekonomickém základě. Na jedné straně stála vypočítavost a hamižnost tzv. zlatokopů, některých národních správců a lidí, kteří utíkali před svou minulostí, na straně druhé víra nemajetných v lepší život na vlastním gruntě, který snadno v pohraničí získali (a jejich následné zklamání, když o nově získané grunty po roce 1948 přišli). Změnila se tvář a kultura celého odsunem zasaženého prostoru. Již dobový československý tisk poukazoval na problémy v zemědělství a v průmyslu, které souvisely s odchodem německého obyvatelstva a s tím, že české, popřípadě jiné obyvatelstvo nebylo s to tyto ztráty úplně zacelit (BASET, 2006).

6.2 Reemigrace po roce 1945

Krajinu, která osiřela po odsunu německého obyvatelstva, bylo nutné opět zalidnit. Vedly k tomu důvody především hospodářské. Oficiální propaganda již v průběhu roku 1946, byť konstatovala oprávněnost odsunu, poukazovala na vzrůstající problémy ve vylidněném pohraničí. Společně s tím byla zahájena akce, která měla v následujících letech pod vidinou různých výhod přilákat lidi do pohraničí. Vedle poukazování na tyto údajné výhody se apelovalo i na vlastenectví a češství (BASET, 2006).

Pomineme-li zlatokopy, kteří z naprosto zjištných důvodů opuštěnou krajinu neosídlovali, ale pouze ji plenili, byli prvními novými obyvateli regionu nejdříve ti, kteří odtud museli odejít po německém záboru v roce 1938. Nyní se vraceli zpět

do svých původních domovů. Za nimi přicházeli lidé z českého vnitrozemí, ale i ze Slovenska, Maďarska či Rumunska s vidinou vlastního hospodářství a lepšího života. Cíl osídlování byl jasný - zachovat kulturní krajinu a zemědělskou produkci. Novým osadníkům byla slavnostně přidělována půda v rámci pozemkové reformy. Dekrety byly podepsány ministrem zemědělství Janem Ďurišem. Skutečnost, že komunistická strana Československa byla v pohraničí v této době chápána jako strana, která dává lidem půdu, se promítla i do volebních výsledků v regionu, kde jenom na Kaplicku získali komunisté přes 50 % hlasů. Politický okres kaplický vykazoval při tzv. malém sčítání lidu v květnu 1947 celkový počet obyvatel číslem 19 723. Oproti roku 1930 to bylo o 30 561 obyvatel méně. Hustota se zmenšila z původních 54 obyvatel na 1 km² na 21 obyvatele na 1 km² (BASET, 2006).

Novohradsko a Kaplicko byly oblasti s převahou německého obyvatelstva. Například v politickém okrese kaplickém se v roce 1930 hlásilo k české národnosti pouze 17,3 % obyvatel. K poválečným odsunům zde bylo evidováno ke konci roku 1945 celkem 28 841 Němců. Problematika reemigrace, která se po roce 1945 uskutečnila na území bývalého politického okresu Kaplice a osídlování tohoto území Čechy a Slováky z některých evropských zemí, není dodnes podrobně zpracována. Zatímco osídlení do roku 1945 tvořilo z více než 85% německé etnikum, po ukončení reemigrace získala národnostní struktura oblasti velmi pestrou podobu. Kromě Čechů z vnitrozemí přišli do pohraničí Češi a Slováci z Maďarska, Rumunska, Slovenska, Češi z Volyně a Podkarpatské Rusi, slovenští Cikáni-Romové (BASET, 2006).

6.2.1 Motivace pro reemigraci - aktivity a sliby státu

V červenci 1945 se z rozhodnutí vlády československý stát obrátil na všechny krajany žijící mimo území republiky, aby se vrátili do vlasti a přispěli k znovuoobnovení válkou poničeného hospodářství. Zároveň tím měla být řešena i otázka náhrady obyvatelstva za osoby, které byly určeny k trvalému vysídlení z republiky. Do poloviny roku 1946 byly postupně připraveny a podepsány mezistátní dohody a úmluvy se SSSR, Jugoslávií, Rumunskem, Bulharskem a Maďarskem, díky nimž měl být umožněn návrat všem Čechům a Slovákům, kteří nebyli československými občany před rokem 1938 a kteří se rozhodli k návratu

do vlasti svých předků. Jakmile se tato československá aktivita dostala mezi krajany, někteří se rozhodli k návratu, aniž by čekali na další detailnější pokyny. Než stát dokázal připravit další dokumenty řešící podmínky a postup reemigrace, první navrátilci se objevili také na Kaplicku, kde vyhledávali práci v lesnictví, zpracování dřeva a také v zemědělství (BASET, 2006).

6.2.2 Volyňští Češi

V letech 1868 až 1880 odešlo z Rakouska-Uherska do carského Ruska téměř 16 tisíc Čechů. Důvodem jejich odchodu byly těžké životní podmínky v českých zemích a zvěsti o prosperitě v ruské říši, kde bylo velké množství nevyužité zemědělské půdy. Carská vláda lákala nové přistěhovalce řadou výhod, kterými bylo právo na koupi (levné) půdy a zakládání výrobních podniků, právo na národní školství, na vlastní samosprávu a náboženskou svobodu. Přistěhovalci byli osvobozeni na dobu 20 let od daní a zproštění vojenské povinnosti.

-**Volyň** (ukrajinsky Волинь, *Volyň*; polsky *Wołyń*; rusky Волинь, *Volyň*, starším názvem též *Vladiměř* nebo *Ladoměř*, latinsky pak *Lodomeria*) je označení pro historickou oblast na dnešní severozápadní Ukrajině (WIKIPEDIA, 2015).

Na základě československo-sovětské dohody z července 1946 přijely první transporty z Volyně ještě do konce téhož roku a celkem se navrátilo do ČSR přes 38 000 osob. Tito reemigranti se (namísto původně slíbeného Žatce) usadili v Bělé, Bukovsku, Benešově nad Černou, Dolním Dvořišti, Hartunkově, Meziříčí, Rapoticích, Svěbohách, Trutmani, Valtěřově a jinde (BASET, 2006).

6.2.3 Osídlenci z Podkarpatské Rusi

Kromě Čechů z Volyně se přistěhovali na jih Čech také obyvatelé z Podkarpatské Rusi, která byla až do roku 1946 součástí ČSR. U těchto osob ovšem nešlo o skutečnou reemigraci, protože tito byli vlastně dál československými občany, pokud své občanství v rámci tzv. opce po osvobození potvrdili. Jejich pohyb po území Kaplicka však nebyl zvlášť zachycen (BASET, 2006).

6.2.4 Rumunští Slováci a Češi

Třetí nejpočetnější skupinu reemigrantů do ČSR tvořili Češi a zejména Slováci, kteří směřovali z Rumunska. Jejich návrat byl nejvíce postižen

nekoordinovaností práce jednotlivých osidlovacích složek, od ústředních až po místní. Už sama dohoda mezi československou a rumunskou vládou nebyla dostatečně propracovaná a jejím zásadním nedostatkem bylo to, že jednoznačně neřešila majetkové vyrovnání s reemigrujícími a mezi státy navzájem. Už v létě 1945 přijela do Prahy skupina slovenských učitelů z rumunského Sedmihradského Rudohoří (Transylvánie) ověřit možnosti návratu do staré vlasti. Slováci se rozhodli po vládní výzvě takřka po dvou stoletích přesídlit zpátky do míst, odkud ve 2. polovině 18. století odešli kolonizovat odlehlou horskou krajinu (BASET, 2006).

Netrpělivost některých byla tak velká, že ani nečekali na příjezd takzvané Československé přesídlovací komise a neorganizovaně vyjízděli do ČSR, a to na Slovensko. Někteří už se ani nevrátili, a protože byl v Československu nedostatek veškerých pracovních sil, okamžitě nacházeli uplatnění v zemědělství, lesním hospodářství, ale i v průmyslu. Šlo o nemajetné nebo jen málo majetné osoby, které za sebou zvaly další. Jakmile přesídlovací komise a její pobočky, tvořené především zástupci české národnosti, začaly pracovat, byly zavaleny velkým počtem žádostí o přesídlení. Více než 39 900 obyvatel slovenské národnosti z Bihoru, Nadlaku, Sihotě, Nového Šastalaku, Borodě, Valea Tirnei, Valea Ungurului, z Banátu a odjinud se rozhodlo odejít. Komisaři jim tvrdili, že vše, co zanechají v Rumunsku, jim bude nahrazeno plně v ČSR (obydlí, polnosti, dobytek, hospodářský inventář), dále že rodiny budou usidlovány pospolu na Slovensku v úrodných oblastech po odsunutých Maďarech (Žitný ostrov), že jejich děti budou chodit do slovenských škol, že jim budou poskytnuty sociální podpory a výhodné finanční půjčky. To vše motivovalo především vrstvu sociálně nejslabších rodin s velkým počtem dětí (BASET, 2006).

Nedostatečně koordinovaná práce československých orgánů pověřených reemigrací záhy způsobila, že v žádostech, kde se mimo jiné sepisoval skutečný majetek odcházejících, se objevil i dodatek v podobě prohlášení, že po příjezdu do ČSR se žadatelé vzdávají dobrovolně práva na usídlení na Slovensku a budou souhlasit s přeřazením i jinam, kam jim bude určeno. Pozemky na bohatém jižním Slovensku ani v českém vnitrozemí téměř nebyly, a tak jedinou možností bylo odejít na bývalé německé usedlosti do pohraničí. To v podmínkách jižních Čech, a tedy i Kaplicka, kde průměrná velikost německých hospodářství byla do 10 hektarů

(převažovaly pozemky velké 2-5, někdy 7 ha) znamenalo přidělit početným rodinám (běžně 5-9 dětí) pro zajištění obživy dvě až tři usedlosti. Záznamy v dochovaných obecních kronikách to také dokládají a první příchozí dosídlenci se dostávali dokonce do situace, kdy v domech, kam se měli nastěhovat, ještě setrvaly dosud neodsunuté rodiny německé (BASET, 2006).

Určit jednoznačně celkový počet rumunských Slováků, osídlivších naznačené území, nelze, neboť podklady z jednotlivých obcí jsou neúplné. Je ale možné konstatovat, že rumunští Slováci v řadě malých příhraničních obcí a osad vytvořili více než 80 % většinu - například v Bukovsku, Černém Údolí, Dluhošti, Dolní Drkolné, Jaroměři, Lužnici, Meziříčí a jinde. Plán Československého ústavu zahraničního předpokládal umístit na Kaplicko asi 400 rodin rumunských Slováků v počtu kolem 2 000 osob. Je pravděpodobné, že toto číslo bylo později i naplněno, když ONV Kaplice koncem roku 1947, kdy reemigrace začala vrcholit, uvedl v souhrnné zprávě pobyt asi 1 715 reemigrantů celkem. Téměř tři roky trvající migrování Slováků mezi obcemi, jejich odchody na Slovensko a opětovné návraty jen dokládají, jaká byla reemigrace složitým procesem (BASET, 2006).

7 MODELOVÉ ÚZEMÍ A JEHO CHARAKTERISTIKA

Výzkum důvodů migrace byl realizován na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Kaplice, která se nachází v okrese Český Krumlov v Jihočeském kraji, a zacílen na obec Malonty, neboť právě v této obci došlo v uplynulých letech k uskutečnění znatelného fenoménu imigrací, a to především formou novostaveb. Obec Malonty je v tomto směru velmi vhodnou oblastí pro metodický výzkum, a to díky své politice zaměřené na podporu nové výstavby a také velice dobrým motivačním prvkům dílčího rázu pro stávající obyvatele.

Činnosti amenitních migrantů mají na venkovské oblasti pozitivní, ale i negativní dopad. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) uvádí jako pozitivní faktor zpomalení vysídlování venkovského prostoru spolu s udržení či rozšíření určitých služeb, zvýšení dočasných i trvalých pracovních příležitostí a ukázání příkladů nových možností obživy na venkově. Amenitní migranti mohou být zdrojem

nových možností pro obec a její obyvatele například díky lepším znalostem nových informačních technologií či případnými kontakty ve městě. Negativně pak může působit vliv amenitních migrantů na životní styl venkovské populace. Odlišný životní rytmus a styl, často i odlišný pohled na přírodní zákonitosti může vést až k narušení tradičního venkovského života a ohrožení specifického kulturního potenciálu venkova. Jak je uvedeno výše, v následujícím výzkumu bude cílem vyvrátit nebo potvrdit, zda ve zkoumané obci nastává pozitivní, nebo spíše negativní dopad migrantů na původní ráz a charakter.

7.1 Geomorfologické členění a základní charakteristika Novohradských hor

Novohradské hory se rozkládají nejvýchodnější části Šumavské subprovincie a v Čechách mají rozlohu 162 km². Střední nadmořská výška Novohradských hor je 809, 9 m a střední sklon činí 7° 07'. Charakter geomorfologického celku Novohradské hory je vůči okolním celkům dán jeho nadmořskou výškou a vnitřní výškovou členitostí. Nejvyšší nadmořské výšky dosahují české Novohradské hory vrcholem Kamenec (1072 m n. m.). Nacházejí se zde ještě dva vrcholy vysoké přes 1000 m n. m., a to Myslivna (1040 m n. m.) a Vysoká (1034 m n. m.). Ostatní významnější vrcholy v celku Novohradské hory, v jeho české části, jsou většinou vysoké přes 900 m n. m., např. Kolářův vrch (992 m n. m.), Kobylí vrch (955 m n. m.), Kraví hora (953 m n. m.). Z nižších vrcholů lze uvést např. Nad Malší (855 m n. m.), Táhlý (836 m n. m.). Vnitřní výšková členitost je dána rozdílem nadmořských výšek nejvyšší kóty a nejnižší kóty. V případě Novohradských hor se jedná o nadmořskou výšku Kamence a nadmořskou výšku ústí Pohořského potoka do Černé (594,3 m n. m.). Rozdíl těchto dvou nadmořských výšek je 477,7 m, což je rozdíl, který odpovídá v klasifikaci reliéfu (podle jeho vnitřní výškové členitosti) hornatině, kde vnitřní výšková členitost reliéfu má rozmezí 300 - 600 m (BASET, 2006).

Charakter Novohradských hor je dále dán i specifickou geomorfologickou stavbou vůči okolním celkům. Region je složen převážně z granitu weinsberského typu, který je středně zrnitý až porfyrický. Geologická stavba je doplněna o codritické ruly (ruly obsahující minerál cordirit) a nebulitické migmatity, dvojslídny granit až adamelit (středně až drobně zrnitý, místy drobně porfyrický,

mrákotínský typ) a o muskoviticko-biotitický až dvojslídny granit (středně zrnitý, místy porfyrický, čiměřský typ) (BASET 2006).

7.2 Geologický vývoj a charakteristika geologických jednotek

Z geologického hlediska náleží území Novohradských hor k šumavské větvi moldanubika. Název území byl odvozen rakouským geologem Franzem Eduardem Suessem podle řek Vltavy (německy Moldau) a Dunaje (latinsky Danubius). Za vysokých teplot a tlaků vznikalo v zemské kůře mnoho geologických těles pestrého horninového složení. Jihočeské moldanubikum tak tvoří několik geologických jednotek, které přesahují hranice Čech do Rakouska až k řece Dunaji. Od jihu, k honorakouské Lesní čtvrti (Waldviertel), zasahuje na českou stranu masiv vyvřelých hornin žulového charakteru, tzv. moldanubický pluton, který je budován žulovými horninami (granitoidy) všech přechodných prvků. Významný rozsah mají granitoidy, jejichž časové vztahy jsou doloženy na základě vzájemných proniků pro obdobné typy hornin v přilehlé části Rakouska. Mezi nejmladší se řadí světlé žilné rudy a roje žilných hornin (BASET, 2006).

Od konce prvohor do konce druhohor bylo území Novohradských hor převážně oblastí zvětrávání a odnosu hornin. Pozdějšími horotvornými pohyby došlo v několika etapách během druhohor a třetihor k rozčlenění povrchu a původní uloženiny písků a štěrkopísků z tohoto období se zachovaly v nepatrném množství v okolí Besednice, Trhových Svin, Kaplice a Horního Dvořiště (BASET, 2006).

7.3 Hydrogeologie Novohradských hor

Intenzita zvětrávání různých hornin a jejich rozpukání vyvolává značné rozdíly v průtočnosti horninového prostředí. Mocnost těchto zvodnělých hornin obvykle nepřesahuje několik desítek metrů. Směrem do hloubky propustnost metamorfovaných hornin všeobecně klesá a ve větších hloubkách může být vyšší propustnost jen v místech s rozpukanými horninami. Proto i četné prameny mají nepatrnou vydatnost, měřenou v setinách až desetínách sekundového litru. Ojediněle se vyskytují prameny s vyšší vydatností. Průtočnost horninových typů metamorfovaných hornin je v průměru nízká. Může se od místa k místu výrazně měnit v závislosti na připovrchovém rozpukání. Pro žulové vyvřeliny se průtočnosti

shodují s celkovou průměrnou průtočností vyvřelých hornin centrálního moldanubického plutonu (BASET, 2006).

7.4 Pedogeografická charakteristika území

Půdní kryt Novohradských hor má podobný ráz jako blízké masivy dalších pohraničních hor. Novohradské podhůří a Novohradské hory patří jednak do půdního regionu mezobazických (středně nasycených bazickými kationty jako Ca, Mg, K) a dystrických (silně kyselých kambizemí a rankerů (půd se silným obsahem šterku a kamenů z pevných hornin a s malou mocností profilu) pahorkatin a vrchovin a do regionu horských dystrických kambizemí až kryptopodzolů a podzolů výrazným uplatněním výškové pásmitosti. Půdní kryt je tvořen (podle mapování do půdních map středních měřítek) půdními asociacemi, kde dominuje určitý půdní představitel doplněný charakteristickými doprovodnými půdami. V důsledku málo vhodných podmínek pro zemědělství a také kvůli relativně pozdní kolonizaci ve vyšších polohách území zde mají nejširší zastoupení hlavně původní lesní půdy. Jsou vytvořeny z hrubozrnných, převážně fyzikálně (mrazově - kryogenně) zvětralých metamorfovaných (přeměněných) a granitických (povrchově vyvřelých) hornin. Jsou lépe chráněny před výraznějším ovlivněním člověkem, o čemž svědčí malý rozsah projevů jejich degradace. Půdní profil pod lesem, popřípadě pod trvalými travními porosty, je lépe chráněn před destabilizací a degradací vyvolávanou vnějšími vlivy (BASET, 2006).

Zemědělské půdy jsou v horské části Novohradských hor plošně málo zastoupeny a v jejich rámci převažují půdy s trvalými travními porosty. Zcela zde dominují lesní půdy. Pokles produkční kvality zemědělských půd směrem do vyšších nadmořských výšek není pouze vyjádřením nepříznivého klimatu, ale také trvalejších forem zamokření a vyluhování (debazifikací) svrchních porostů (BASET, 2006).

7.5 Lesy

Zastoupení stromovitých druhů v současné době ukazuje výraznou převahu smrku ztepilého (*Picea abies*). Tento stav je důsledkem dlouhodobého hospodaření. Ze stejného důvodu jsou zde v současnosti, sice v nepatrném množství, zastoupeny i stromovité druhy introdukované - jedle obrovská (*Abies grandis*), douglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), borovice černá (*Pinus nigra*), borovice vejmutovka

(*Pinus strobus*) a dub červený (*Quercus rubra*). Hospodařením se do lesů dostaly i další dřeviny, které neodpovídají zdejší přirozené dřevinné skladbě (modřín opadavý - *Larix decidua*) a habr obecný - *Carpinus betulus*). Z tohoto přehledu je patrná výrazná převaha jehličnanů nad listnáči v Novohradských horách (BASET, 2006).

7.6 Luční porosty

Nižší polohy Novohradského podhůří na pomezí Vitorazska a Doudlebska byly trvale osídlovány již v 1. tisíciletí našeho letopočtu a odlesňování s formováním trvalé travní vegetace na tomto území je ještě starší. Vznik pastvin a luk ve vyšších polohách spadá do výrazně mladšího období. Nejstarší velká sídelní oblast s plošně rozlehlými loukami v okolí Pohorí na Šumavě vznikla až v 15. století, patrně osídlením z rakouské strany. Menší díla se zalučňným okolím se utvářela ještě později, až koncem 17. a začátkem 18. století, většinou kolem tehdy rychle se rozvíjejících hutí. Po jejich zániku obyvatelstvo většinou neodcházelo a kromě těžby a dopravy dřeva získávalo obživu i drobným zemědělstvím, s pravidelným využíváním luk a pastvin. Zásadní změna tradičního zemědělského hospodaření proběhla po 2. světové válce, kdy většina obyvatelstva byla vystěhována a řada osad úplně zanikla. Na většině půdy hospodařil státní statek Nové Hrad a v souladu s tehdejší zemědělskou politikou byly hlavně v podhůří provedeny velké pozemkové úpravy, zejména byly scelovány plochy, bylo provedeno hloubkové odvodnění, ve značné míře byla aplikována minerální hnojiva a pesticidy, rozorávaly se travní porosty. Ve vyšších polohách byly budovány pastevní areály především pro výkrm jalovic, a to i s výsevy intenzivně hnojených jetelotravních směsí. To se však výrazně promítlo i do složení lučních společenstev. Po roce 1990 v souvislosti se změnami podmínek v zemědělství byly výrazně posíleny pastevní areály na místě bývalých polí především v podhůří, zatímco mnohé horské pastviny a hůře přístupné a obtížněji využitelné porosty, např. v okolí Lukova, Huťského rybníka a Stříbrných Hutí byly naopak zcela opuštěny. V současnosti je jen část alespoň jednou v roce sklizena, kdežto velké plochy někdejších luk dnes tvoří trávobylinná lada v různém stupni změněného složení (BASET, 2006).

7.7 Obec Malonty

Obec Malonty se nachází v jihovýchodní části okresu Český Krumlov, 10 km od Kaplice. Leží v turisticky přitažlivém přírodním prostředí na pokraji chráněné krajinné oblasti Novohradských hor v nadmořské výšce 690 m. Správní území obce Malonty má rozlohu 6129 ha a zahrnuje 9 katastrálních území - Malonty, Jaroměř, Desky, Meziříčí, Bělá, Bukovsko, Hodonice, Rapotice a Radčice (OBEC MALONTY [online], 2014).

První písemná zmínka je z roku 1360. Zakladateli Malont byli němečtí kolonisté, kteří byli povoláni od pánů z Michalovic z Horních Rakous do Čech, aby zde vymýtili lesy. Tito osídlenci založili v okolí obce dvě sklárny, měli i dva domy s právem vařit pivo. V roce 1387 přecházejí Malonty spolu s velešínským a benešovským panstvím na Petra II. Roku 1456 patřily Malonty Jakubu Czandlovi. 17. 6. 1483 zastavil Petr Vok z Rožmberka úroky ze vsi Malonty. Malonty v té době tvořily vlastní rychtu a patřily k nim i osady Meziříčí a Jaroměř. V roce 1611 přešly na pány ze Švamberka a po bitvě na Bílé hoře, v roce 1620, přecházejí Malonty do majetku hraběte Buqoye (panství novohradská) (OBEC MALONTY [online], 2014).

Název se vyvinul z původního německého jména Mainoltschlag ve významu Mainoltova paseka (BASET, 2006).

8 METODIKA PRÁCE

8.1 Použitá metoda a techniky výzkumu

Pro potřeby předkládané diplomové práce byla zvolena metoda případové studie. Tato metoda spadá do oblasti kvalitativního výzkumu a má mnohá specifika, kterými se zásadně odlišuje od kvantitativních metod.

8.2 Kvalitativní přístup ve výzkumu

Aby bylo možné jednoznačně ukotvit případovou studii, je nutné vymezit kvalitativní výzkum. Nejdříve je nutno konstatovat, že kvalitativní výzkum není „ten druhý výzkum“ (HENDL, 1997; DISMAN, 2010) a je často zcela neprávem odsouván na druhou kolej. Základním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět

určité sociální situaci, o které pak na základě výsledků provedené studie vytváříme teorii. V centru pozornosti kvalitativního výzkumu je člověk v jeho každodennosti. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu zkoumá kvalitativní výzkum problematiku intenzivně do hloubky. Kvalitativní výzkum přináší podrobné informace o zkoumaném fenoménu, které však nelze generalizovat na celou populaci. Kvalitativní výzkum je vhodné použít zejména tehdy, když nemáme dostatečnou znalost o problému, který studujeme a potřebujeme dané situaci porozumět (OLECKÁ et IVANOVÁ, 2010). Kvalitativní a kvantitativní přístupy jsou navzájem plně, tj. vhodně se doplňující.

Při výzkumu ve společenských vědách je vhodné používat jak kvalitativní tak kvantitativní přístupy. Omezení se na jeden ze dvou uvedených přístupů sebou nese riziko, že opomineme některé důležité aspekty zkoumaného problému. Jestliže se používají jenom kvantitativní metody, výzkumník se často dopouští chyby, že se pohybuje spíše po povrchu problému, protože je vzdálen od toho, jak lidé skutečně dospívají ke svým rozhodnutím, jak prožívají svůj život a jak se chovají. Neadekvátní interpretace výsledků kvantitativní studie může proměnit zkoumané osoby ve zprůměrovanou statistickou jednotku, která se řídí "objektivními" statistickými zákony s jistou pravděpodobností (HENDL, 1997b). Na druhou stranu je zřejmé, že některé typy výzkumných otázek mohou být zodpovězeny pouze kvantitativním výzkumem. Kvalitativnímu výzkumu se také vytýká, že jeho závěry nemají takovou zobecňující sílu, kterou pro své výsledky nárokují kvantitativní výzkumníci.

V oblasti kvalitativního výzkumu byla vyvinuta řada nových metod. Např. SPÖHRING (1989) se zabývá třemi základními metodami nestandardizovaného sběru dat:

1. Participantním pozorováním,
2. Kvalitativním rozhovorem,
3. Kvalitativní obsahovou analýzou.

8.2.1 Případová studie jako metoda kvalitativního výzkumu

Obecná definice případové studie říká, že jde o intenzivní studium jednoho případu – tedy jedné situace, případně jednoho člověka či jednoho problému. Jde tedy o detailní studium jednoho případu nebo několika málo případů. Zatímco ve statistickém šetření se shromažďuje relativně omezené množství dat od mnoha jedinců (nebo případů), v případové studii se sbírá velké množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců. V případové studii jde o zachycení složitosti případu, o popis vztahů v jejich celistvosti. Na konci studie se zkoumaný případ vřazuje do širších souvislostí. Může se též srovnat s jinými případy, provádí se také posouzení validity výsledků (HENDL, 2005).

Případová studie je tak detailní prozkoumání jednoho příkladu ze série jevů, které sice neposkytuje spolehlivé informace o celé sérii, ale poskytuje důležité informace v předběžné etapě výzkumu tím, že umožňuje formulovat hypotézy, které pak mohou být testovány systematicky a s větším množstvím případů.

8.2.2 Výhody a nevýhody případových studií

ŠVAŘÍČEK, SEĎOVÁ (2007) definovali následující výhody a nevýhody případových studií:

Výhody:

- Výsledky jsou zpravidla snadněji srozumitelné širšímu spektru zájemců. Mohou je číst i lidé, jejichž profesí se studie netýkají, neboť nejsou psány pouze pro vědce a teoretiky daných disciplín.
- Zachycují unikátní vlastnosti, faktory, okolnosti zkoumaných problémů, které jsou zpravidla ostatními přístupy ztraceny. Velmi často jsou tyto jedinečné vlastnosti klíčem k porozumění celé situace.
- Výsledky studií jsou velmi pevně zakotveny v realitě. Nemohou zkoumat nic, co se skutečně neodehrává v reálném životě.
- Výsledky dobrých studií poskytují zájemcům porozumění a vhled do jiných situací a případů, které mají stejné či velmi podobné vlastnosti jako zkoumané případ.
- Mohou být vykonávány samotným výzkumníkem. Zpravidla nevyžadují žádný výzkumný tým.
- Případové studie mohou zkoumat i případy, kde nad jednotlivými proměnnými nemáme žádnou kontrolu a kde se vyskytuje mnoho nepředvídatelných jevů a událostí.

Nevýhody:

- Výsledky jsou obtížně zobecnitelné na širší vzorky.
- Není jednoduché provádět techniky ověřování spolehlivosti, jako je například nezávislá kontrola (crosschecking), neboť studie jsou často příliš založeny na subjektivních interpretacích.
- Případové studie mají sklon ke zkreslení způsobeným zaujatostí výzkumníka, jeho slabou teoretickou citlivostí.

Pro větší vypovídací schopnost případové studie - validitu výsledků získaných touto metodou – se používá tzv. **triangulace**, což je kombinace více metod zaměřených na studium jednoho jevu, avšak rozdílnými postupy.

Triangulace je v sociálních vědách označení pro kombinaci více metod v jedné studii o tomtéž tématu. Cílem kombinace nejméně dvou přístupů (nejčastěji kvalitativního – např. rozhovor a kvantitativního – např. dotazníkové šetření) je odstranění slabin jednotlivých metod, které by, pokud by byly použity samostatně, nebyly schopny odhalit některé aspekty zkoumaného předmětu. Nebezpečím kvantifikace je špatná interpretace získaných dat a odtrženost výsledků od reality, zatímco kvalitativní výzkum si většinou nemůže nárokovat takovou zobecňující sílu jako kvantitativní (DENZIN, 1989; HENDL, 1997b)

Účelem triangulace je zvýšení validity (oprávněnosti, hodnověrnosti) prováděného výzkumu. Nedostatky jednotlivých metod se kompenzují tím, že navrhované hypotézy nejsou vystaveny pouze jedinému, ale nejméně dvěma odlišným přístupům. Pokud hypotézy odolají konfrontaci v rámci různých paradigmat, je to známka jejich širší platnosti.

Techniky výzkumu

Pro vypracování literární rešerše byly čerpány informace z vědecké a odborné literatury, také však i z oficiálních internetových stránek.

V empirické části diplomové práce byly použity následující techniky: technika studia dokumentů, dotazníkové šetření (dotazníkové šetření s otevřenými otázkami) a zúčastněné pozorování. Kromě dotazníkového šetření s uzavřenými otázkami se jedná o techniky využívané v kvalitativním výzkumu.

1. **Studium dokumentů** – zmapování zkoumaného případu objektivně získanými daty ze statistických údajů a internetových stránek vybrané obce, která posloužila jako obecná charakteristika obyvatel a celé obce. K doplnění této části byly jednotlivé obce zdokumentovány pomocí fotografií, které jsou přiřazeny u popisu jednotlivé obce.

2. **Dotazníkové šetření** (příloha č. 1) - proběhlo osobně s jednotlivými občany období od ledna do března r. 2015. Cílovou skupinou byli obyvatelé starší 15 - ti let, z obce Malonty. Náhodným výběrem bylo získáno 47 dotazníků z této obce. Výsledky byly zpracovány do tabulek a grafů v tabulkovém procesoru Microsoft Excel a následně vyhodnoceny.
3. Poslední použitou technikou byla **technika zúčastněného pozorování**. V tomto případě pozorovatel není pouze pasivní registrátor dat, který stojí mimo předmětovou oblast, nýbrž se sám účastní dění v sociální situaci. Je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data a účastní se přirozeně se vyvíjejících životních situací. Tato technika se používá v etnografickém výzkumu nebo v případových studiích, které se soustřeďují na hloubkový popis a analýzu nějakého jevu.

Přestože dotazníkové šetření s uzavřenými otázkami spadá do metod kvantitativního výzkumu a získaná data mohou být statisticky zpracována, nebylo tak učiněno z důvodu malého počtu respondentů a dále pak z důvodu, že rámcovou použitou metodou je případová studie, kde statistické zpracování (např. analýza druhého stupně) postrádá smysl.

Výzkum důvodů migrace byl realizován na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Kaplice, která se nachází v okrese Český Krumlov v Jihočeském kraji, a zacílen na obec Malonty, neboť právě v této obci došlo v uplynulých letech k uskutečnění znatelného fenoménu migrace z různých míst, a to především formou novostaveb. Obec Malonty je v tomto směru velmi vhodnou oblastí pro metodický výzkum, a to díky své politice zaměřené na podporu nové výstavby a také velice dobrým motivačním prvkům dílčího rázu pro stávající obyvatele.

Činnosti amenitních migrantů mají na venkovské oblasti pozitivní, ale i negativní dopad. BARTOŠ, KUŠOVÁ (2005) uvádí jako pozitivní faktor zpomalení vysídlování venkovského prostoru spolu s udržením či rozšířením určitých služeb, zvýšení dočasných i trvalých pracovních příležitostí a ukázání

příkladů nových možností obživy na venkově. Amenitní migranti mohou být zdrojem nových možností pro obec a její obyvatele například díky lepším znalostem nových informačních technologií či případnými kontakty ve městě. Negativně pak může působit vliv amenitních migrantů na životní styl venkovské populace. Odlišný životní rytmus a styl, často i odlišný pohled na přírodní zákonitosti může vést až k narušení tradičního venkovského života a ohrožení specifického kulturního potenciálu venkova. Jak je uvedeno výše, v následujícím výzkumu bude cílem vyvrátit nebo potvrdit, zda ve zkoumané obci nastává pozitivní, nebo spíše negativní dopad migrantů na původní ráz a charakter.

8.3 Sledované objekty

Předmětem výzkumu v dané obci byly obyvatelé novostaveb po roce 1989 (za posledních 25 let), tedy lidé, kteří tyto přímo postavili a nebo se do již postavených pouze přistěhovali. Údaje o počtu nových migrantů i počtu novostaveb jsou blíže rozepsány ve Výsledcích studia dokumentů na str. 67 a 68.

9 VLASTNÍ PRÁCE - VÝSLEDKY

Dotazníkové šetření pro průzkum forem migrace na území obce Malonty bylo realizováno v období od ledna do března r. 2015. Vyplňování dotazníkových formulářů bylo prováděno pomocí strukturovaných rozhovorů a vždy byl použit osobní kontakt. Sestavený dotazník obsahoval 19 otázek (příloha č. 1). K analýze statistických dat z dotazníkového šetření od respondentů bylo využito celkem 47 dotazníků, a protože vždy za každou rodinu hovořila pouze jedna osoba, jedná se o sondu do života 47 rodin migrantů. Z těchto získaných dat byly vyvozeny závěry k předem stanoveným hypotézám a využity údaje k naplnění cílů práce.

Kompletní přehled výsledných statistických údajů z dotazníkového šetření je znázorněn v níže uvedených tabulkách a grafech.

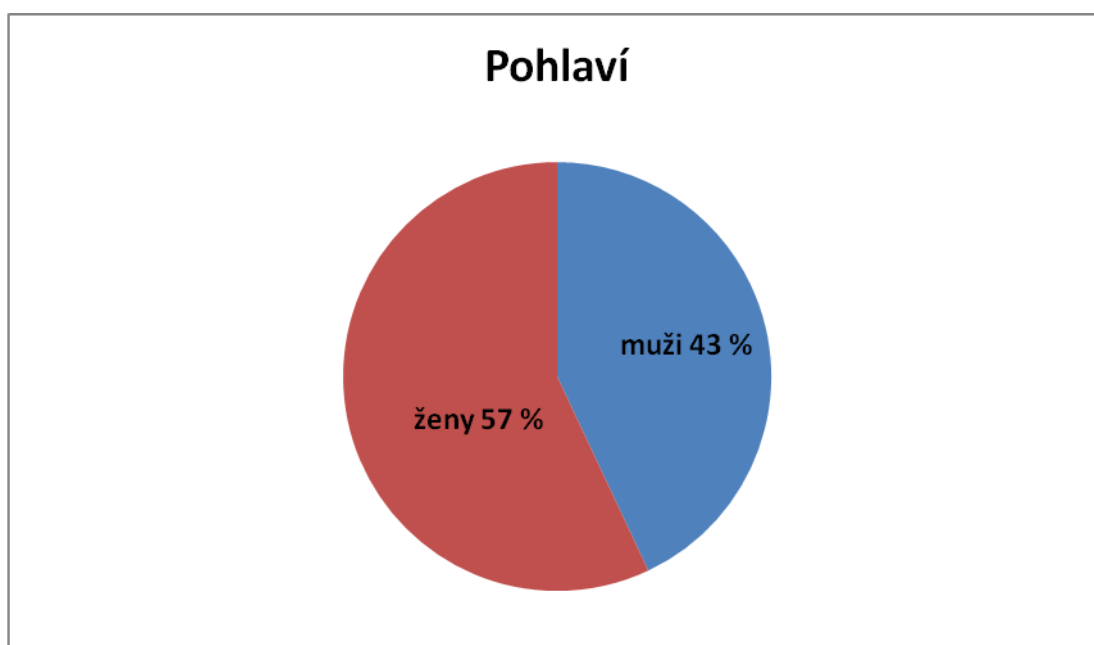
Z celkového počtu 47 respondentů bylo osloveno 20 mužů (43% dotázaných) a 27 žen (57%). Podíl pohlaví respondentů byl víceméně náhodný, ale i přesto byla snaha, aby jejich podíl byl pokud možno vyrovnaný.

Tab. č.3: Struktura respondentů podle pohlaví

Pohlaví	počet osob	vyjádřeno v %
Ženy	27	42,55 %
Muži	20	57,45 %
Celkem	47	100 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 1: Struktura respondentů podle pohlaví

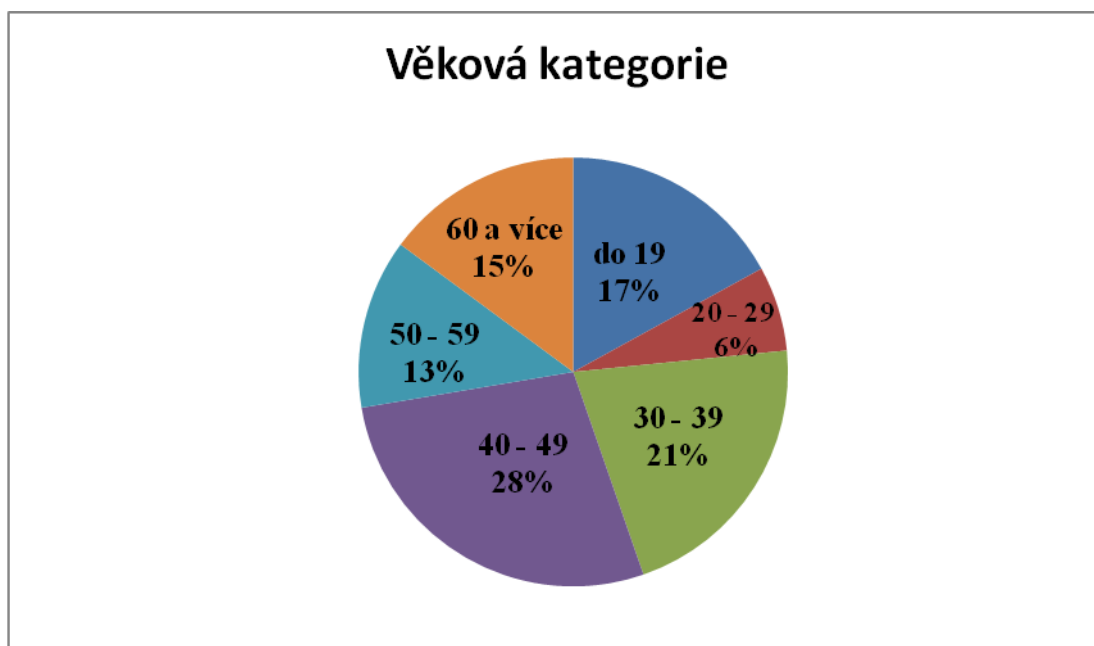
Zdroj: vlastní šetření

Tab. č. 4: Struktura respondentů podle věku

věková kategorie	počet osob	vyjádřeno v %
do 19	8	17 %
20 - 29	3	6 %
30 - 39	10	21 %
40 - 49	13	28 %
50 - 59	6	13 %
60 a více let	7	15 %
Celkem	47	100 %

Zdroj: vlastní šetření

Graf č.2 : Struktura respondentů podle věku

Zdroj: vlastní šetření

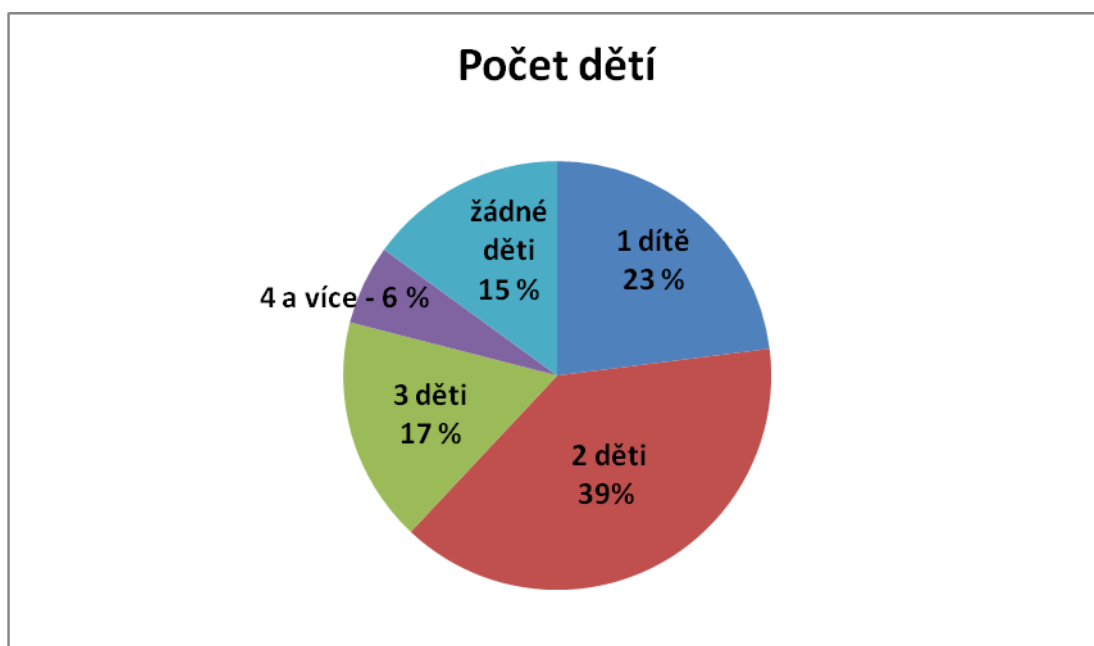
Dalším bodem dotazníkového šetření, který se týkal osobních údajů respondentů, bylo zjištění počtu dětí těchto lidí. Potomci, ať už jakéhokoliv věku, mohou dříve nebo později znamenat nepopíratelný potenciál pro migraci, např. z důvodu získané osobní vazby k území nebo nahlédnutí výhod, danou obcí poskytovaných.

Tab. č. 5: Počet dětí dotazovaných respondentů

počet dětí	počet rodin	vyjádřeno v %
1 dítě	6	23%
2 děti	16	39%
3 děti	8	17%
4 a více dětí	3	6%
žádní potomci	14	15%
celkem	47	100%

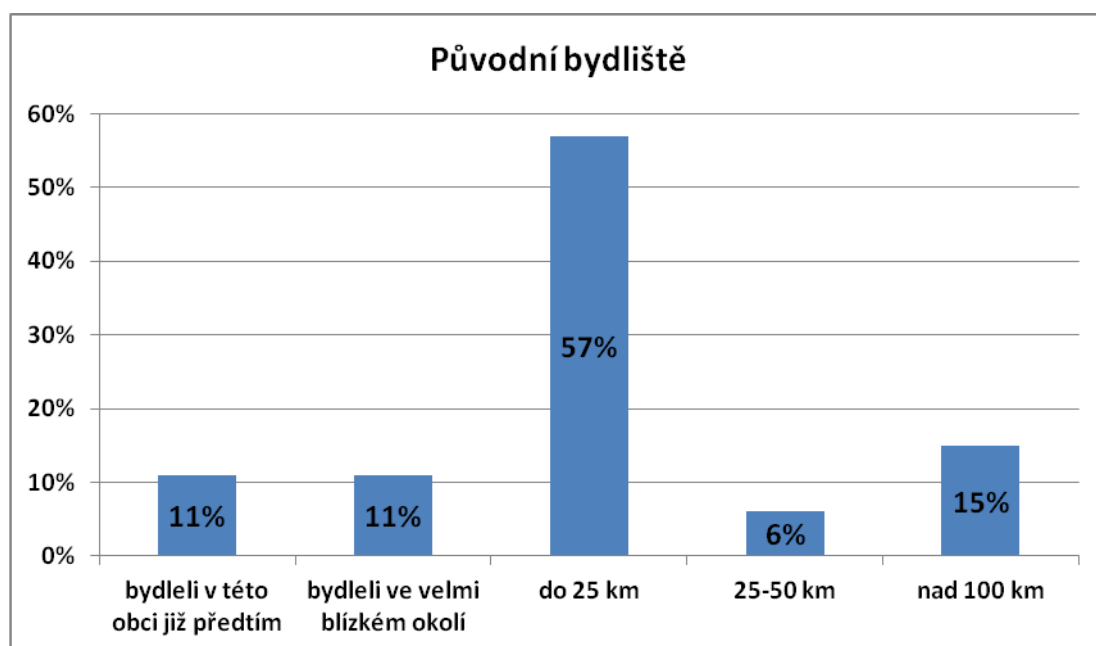
Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 3: Počet dětí dotazovaných respondentů

Zdroj: vlastní šetření

Graf č. 4: Struktura respondentů dle vzdálenosti od svého původního bydliště

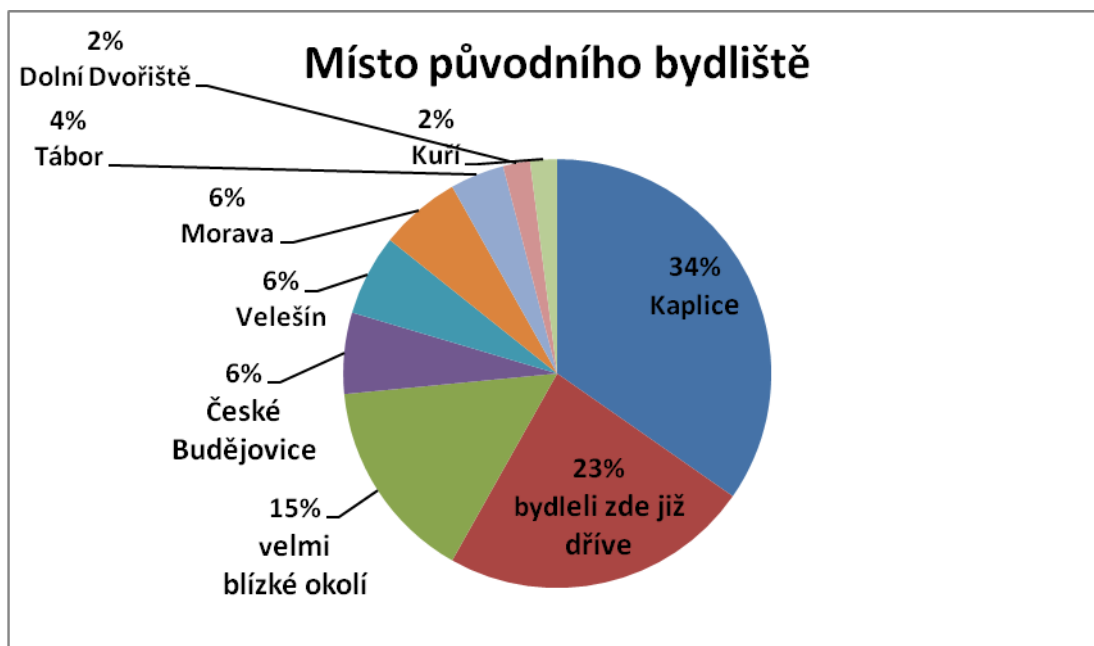
Zdroj: vlastní šetření

Z otázky vzdálenosti od původního místa bydliště vyplynulo, že nadpoloviční většina migrantů se přistěhovala z místa vzdáleného do 25 km (jednalo se o 57% respondentů). Překvapivě 15% respondentů se do Malont přistěhovalo z míst výrazně vzdálenějších než 100 km, konkrétně z lokalit jako je Mikulov na Moravě, Ostrava a Brno. Tito lidé jezdili v minulosti do okolí Malont (zejména Pohorská Ves) na cyklovýlety, a zdejší příroda a prostředí se jim natolik líbilo, že se rozhodli přesídlit sem natrvalo. K tomuto rozhodnutí jejich přispěly také výhodné ceny stavebních parcel v obci.

Během dotazování dále vyšla najevo skutečnost, že celkem 11% dotazovaných v Malontech bydlelo již dříve, jen v jiné části obce anebo postavilo nový dům na místě původního, a dalších 11% bydlelo v blízkém okolí (Meziříčí - 2,4 km; Bělá - 3,5 km). Tyto dvě kategorie migrantů by mohly být považovány za totožné, protože jsou si svou podstatou z hlediska migrace velmi podobné a jejich odlišování by nemělo žádný význam, nicméně i přesto pro úplnost odlišeny v grafu jsou. Jak je patrné z grafu č. 4, největší podíl migrantů je z míst původního bydliště do 25 km. Jednalo se nejčastěji o migraci z nejbližšího města Kaplice, což se dalo i předpokládat. Přesto tento podíl není více než poloviční, jak se očekávalo v hypotéze 3 (výše). Možná paradoxem je skutečnost, že, jak uvedeno výše, 15%

migrantů se přistěhovalo z míst původního bydliště vzdálenějšího než 100 km, zatímco ale přímo z Malont oproti tomu pouhých 11%. Jak již ale bylo řečeno výše, pokud skupinu "Malonty" spojíme do jednoho celku se skupinou "velmi blízké okolí", dostáváme se na 22%, čímž není již tento rozdíl tak markantní a skutečnost tak paradoxní.

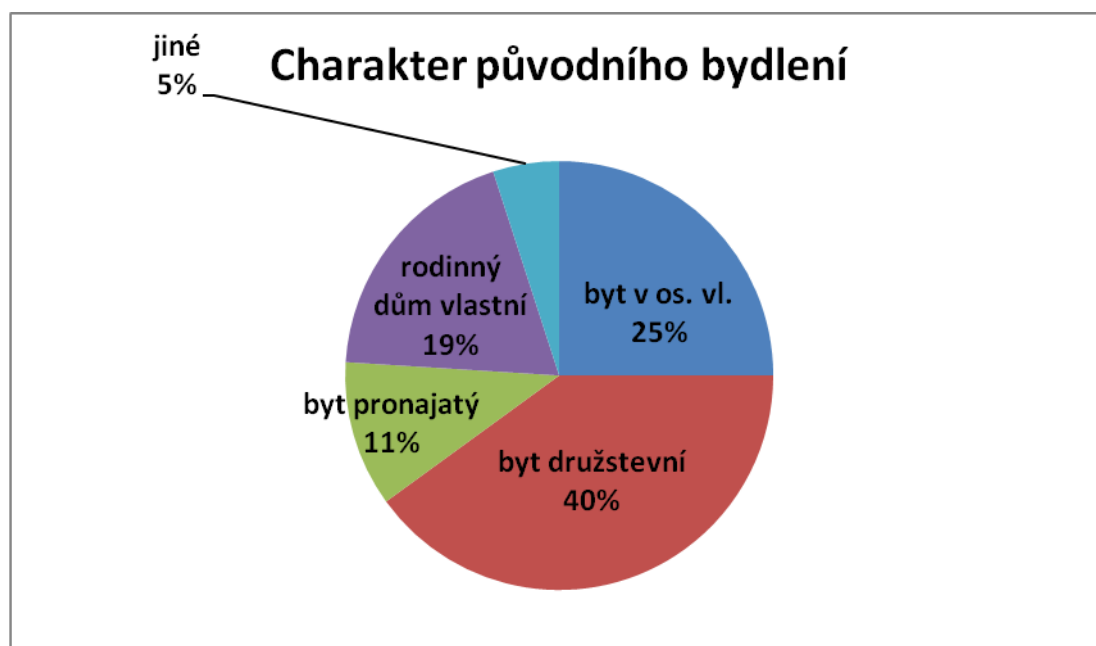
Graf č. 5: Struktura respondentů podle místa jejich původního bydliště

Zdroj: vlastní šetření

Z uvedeného grafu vyplývá, že největší podíl migrantů (34%) se přistěhoval z obce Kaplice, druhá největší skupina respondentů (23%) uváděla jako místo předchozího pobytu tu stejnou obec, ve které má postaveno nyní. Skupina "velmi blízké okolí" zahrnuje lokality Meziříčí, Pohorská Ves a Bělá. Tato třetí největší skupina zahrnuje 15% všech dotázaných.

Graf č. 6: Struktura respondentů podle charakteru původního bydlení

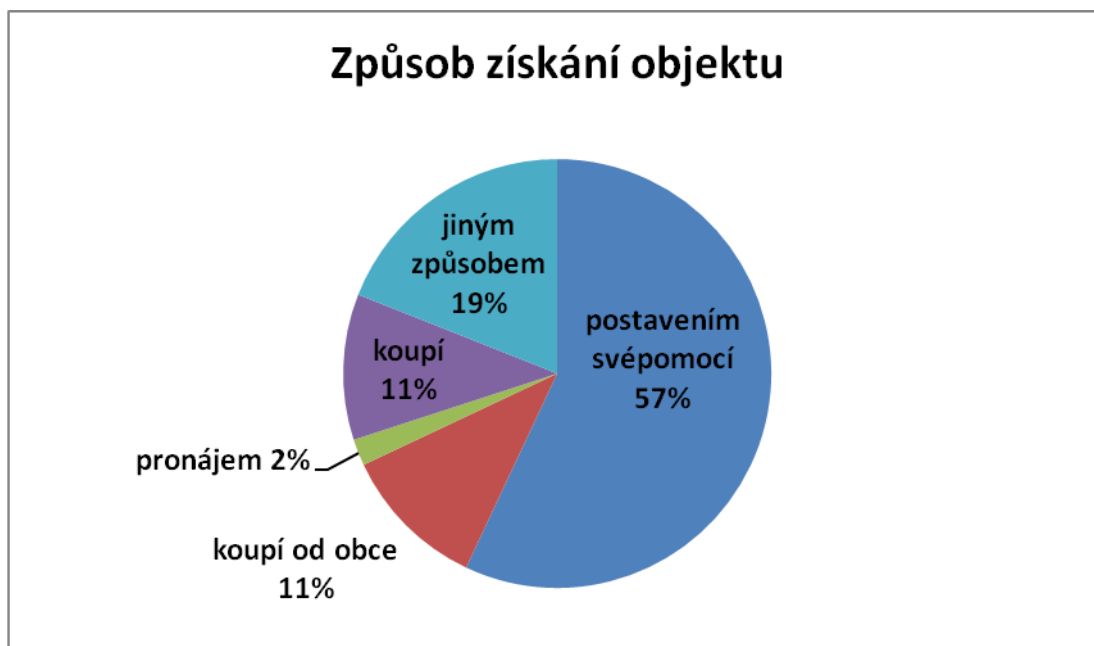

Zdroj: vlastní šetření

Při zjišťování charakteru původního bydliště vyšlo najevo, že úhrnem 76% respondentů bydlelo původně v bytě, ať už vlastním, pronajatém či družstevním. Pro tuto valnou většinu se stal rodinný dům zcela jiným stylem bydlení, než na jaký byli zvyklí. Těmto migrantům se jednalo v první řadě o zhodnocení peněz investicí do stavby nebo koupě nemovitosti a posléze ve venkovském stylu života našli nový smysl a především "pohodovější" žití (jak je zmíněno dále).

Způsob získání nové nemovitosti byl u respondentů různý, nejčastěji se jednalo o výstavbu rodinného domu svépomocí (57%). Toto číslo sice není vysoké, vzhledem k původnímu očekávání, nicméně pokud do této skupiny započítáme dalších 10% dotazovaných, kteří do Malont přibyli tím, že se přistěhovali s rodiči, dostáváme se již na větší procentový podíl. Jsou to děti rodičů, které se svým způsobem (dle věku a schopností) na stavbách těchto domů rovněž určitým způsobem podílely. Těchto 10% tvoří mírně nadpoloviční část z výšece "jiným způsobem" v grafu č. 6.

Graf č. 7: Srovnání respondentů dle způsobu získání objektu v Malontech

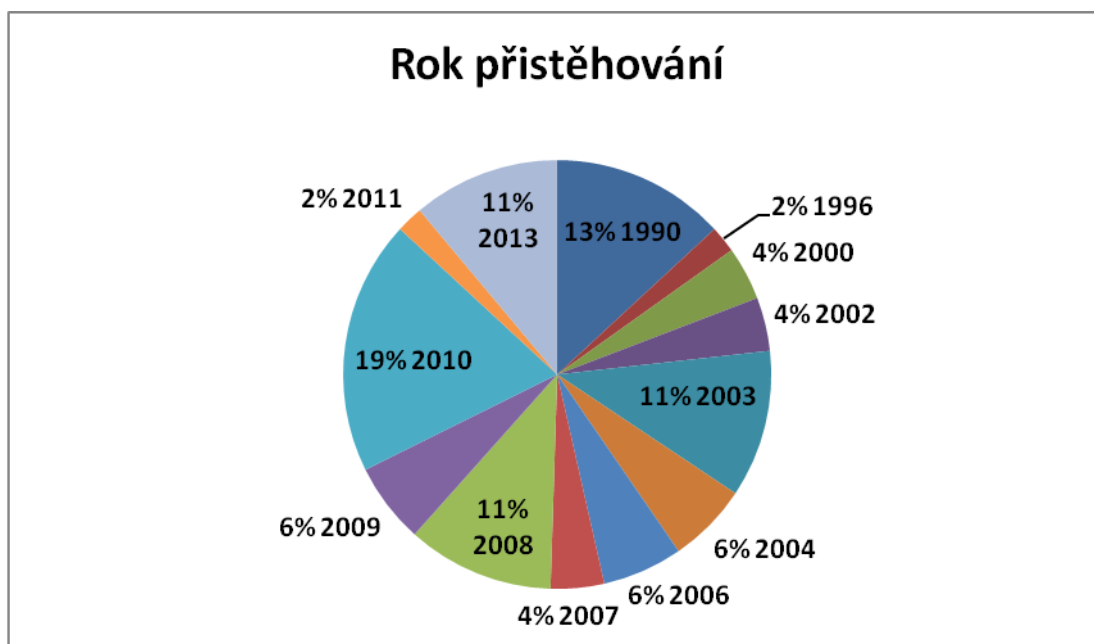

Zdroj: vlastní šetření

11% respondentů nemovitost zakoupili již postavenou předchozím majitelem, ale stále se - dle zadání této práce - jednalo o stavby mladší 25 let. Dříve postavené objekty, byť s novými bydlíci, nebyly pro dotazníkové šetření vůbec vybrány. Dalších 11% koupilo postavenou novostavbu od obce. Tyto novostavby nechala obec vystavět z dotací a poté je za výhodné ceny prodávala.

Oddíl "jiným způsobem" zahrnuje: podíl respondentů 9%, kteří se do novostavby přistěhovali za partnerem, který zde bydlel již dříve; 10% se přistěhovat "muselo" s rodiči a dodnes zde bydlí.

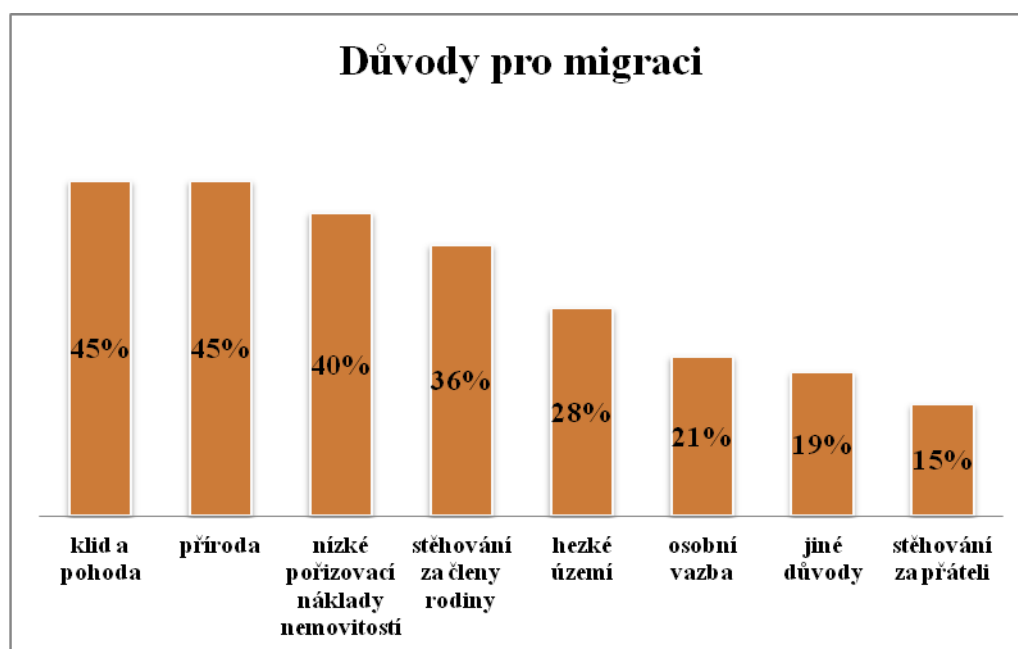
Graf č. 8: Struktura respondentů podle roku přistěhování do Malont

Zdroj: vlastní šetření

Struktura respondentů dle roku jejich přistěhování do Malont je velmi různorodá a přibližně stejná. Největší migrace byla v šetření zaznamenána v roce 2010 a 1990. Zde může však jít možná jen o nevýznamnou náhodu...

Graf č. 9: Struktura respondentů z hlediska důvodů a motivací pro migraci

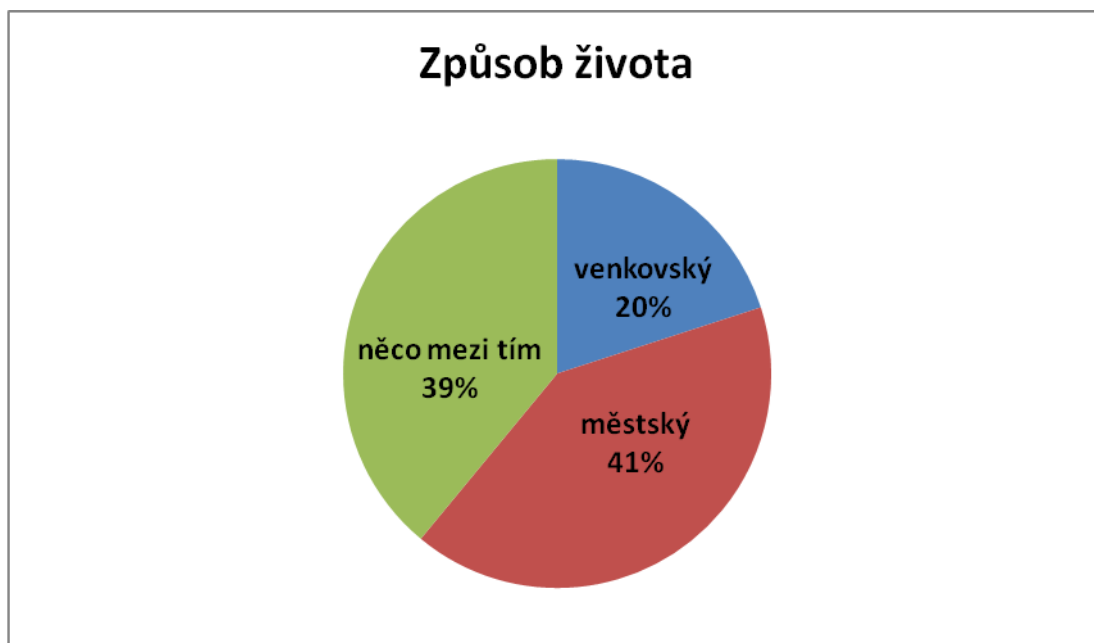
Zdroj: vlastní šetření

Téměř polovina migrantů uváděla jako důvod svého přistěhování klid a pohodu a přírodou. 28% respondentů se stěhovalo také pro hezké území. Zhruba stejně často zazněly jako důvod nízké pořizovací náklady pozemků a novostaveb vystavených obcí. 36% lidí se stěhovalo mimo jiné za členy rodiny. U novousedlíků v Malontech není ojedinělé, že spolu s nimi (nebo krátce po nich) se sem přistěhovali i jejich sourozenci s rodinami, v několika případech i jejich rodiče, kdy výhodou bylo společné stavění těchto domů ve více lidech. Jednalo se často o dřevostavby, kdy po postavení jednoho domu se pokračovalo díky získané praxi a "stavebnicovému systému" snadno a rychle.

Podíl respondentů, uvádějících jako důvod osobní vazbu, jsou převážně v podstatě starousedlíci, kteří z Malont a blízkého okolí přímo pocházejí, pouze si zde postavili nový dům.

Dotazovaní, uvádějící jiné důvody, jsou lidé, kteří se do Malont přestěhovali, protože je k tomu buďto tlačily osobní důvody (rozvod, péče o některého člena rodiny - seniora, kdy panelákový byt nebyl rozlohou dostačující) nebo se do této lokality stěhovali z různých vzdáleností za prací, např. v Rakousku.

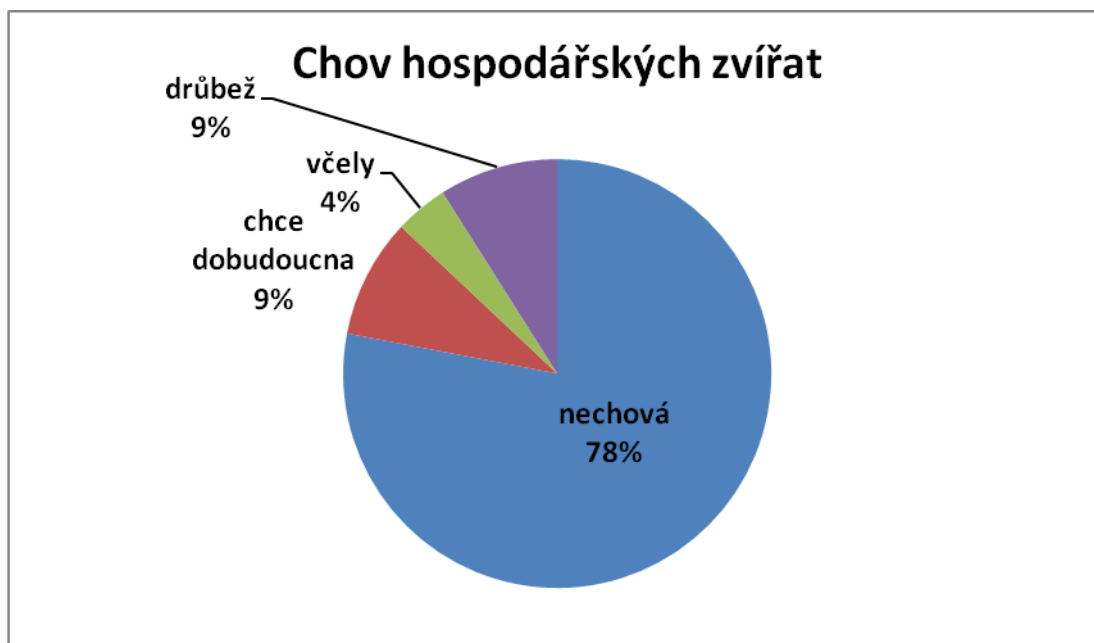
Graf č. 10: Struktura respondentů podle způsobu života

Zdroj: vlastní šetření

Většina respondentů vede spíše městský způsob života - vše si nakupuje a není pro ni problém vzdálit se na více dní mimo domov. Nejmenší skupinou byli lidé, kteří vedou venkovský způsob života - tedy s chovem domácích zvířat nebo včel; a pěstováním převážně zeleniny. Do skupiny "něco mezi tím" spadá skoro stejně velký podíl respondentů jako těch, kteří vedou spíše městský způsob života. Podobně úroveň využití pozemků k chovu hospodářských zvířat znázorňuje graf č. 11.

Graf č. 11: Struktura respondentů dle využívání pozemku k chovu domácích zvířat

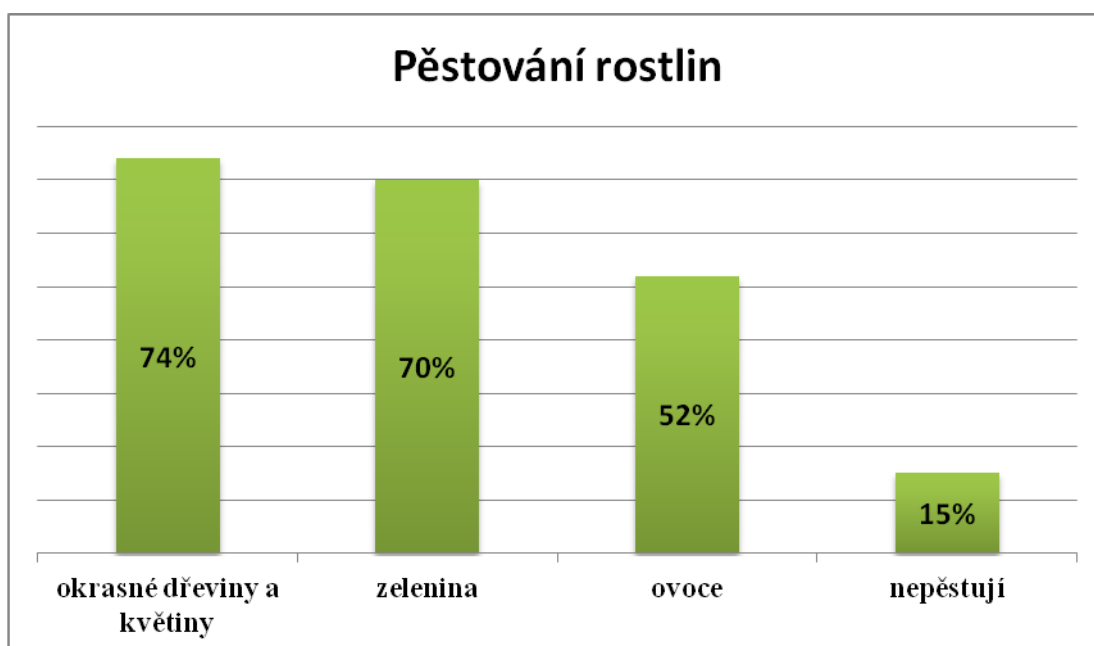

Zdroj: vlastní šetření

Pouhých 9% dotázaných chová drůbež a dalších 9% respondentů, kteří o chovu hospodářských zvířat přemýšlejí do budoucna, je tvořen převážně mladšími dotazovanými, kteří touží po stáji s koněm; jinak zazněl jen zájem jen o chov králíků na maso a chov slepic. Jedna respondentka by si ráda splnila sen chovat na svém pozemku krávu, ale prozatím chybí technické zázemí a prostor... Dva respondenti odpověděli, že mají v plánu pořídit si do budoucna kachny indický běžec nebo kachny pižmové, kvůli potlačení invaze slimáků na zahradách v letním období. Téměř každá domácnost má již nyní jednoho nebo více psů.

Nově vzniklé části Malont připomínají spíše satelitní městečka, kdy jednotlivé domy jsou v těsnější blízkosti a i z tohoto důvodu je chov hospodářských zvířat spíše vyloučen. Vesnice tak v okrajovějších částech dostává spíše městský ráz, mimo architektury také stylem života, viz fotografie v přílohách.

Graf č. 12: Využívání pozemku k pěstování rostlin

Zdroj: vlastní šetření

Z vypracovaného grafu vyplývá, že většina respondentů (74%) pěstuje alespoň okrasné dřeviny a květiny. Tato skutečnost byla takřka stoprocentní u respondentů, jejichž dům má předzahrádku nebo který nemá pozemek bezezbytku zastavěný kůlnami nebo jinými stavbami. Okrasnými dřevinami byly převážně zeravy, jalovce, zakrslé borovice, pěnišníky, kroucené vrby a růže.

Respondenti, mající u domu zahradu, také téměř stoprocentně odpovídali kladně na otázku pěstování zeleniny. Mimoto větší polovina respondentů pěstuje na své zahradě ovoce, i když ne vždy z vlastní vůle a iniciativy, v některých případech již byly ovocné stromy zasázeny předchozím majitelem.

Graf č. 13: Srovnání respondentů dle účasti na kulturních a společenských akcích pořádaných v místě

Zdroj: vlastní šetření

Účast na kulturních akcích je v Malontech dosti vysoká, ať už s odlišnou pravidelností účasti. Pouhých 9% odpovědělo, že se kulturního dění neúčastní vůbec, zato 13% vždy a 53% nepravidelně. Obec Malonty se snaží kulturních akcí pořádat dostatek, a vždy se setká s kladným ohlasem a účastí.

Graf č. 14: Srovnání respondentů dle zapojení do kulturního dění v místě

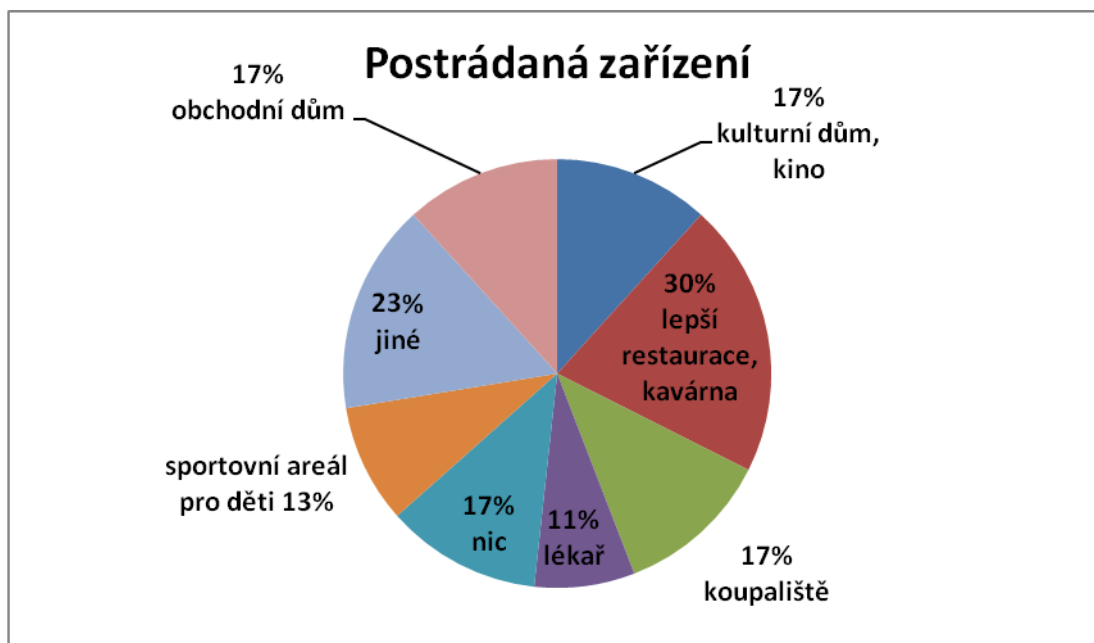

Zdroj: vlastní šetření

Protože obec Malonty podporuje (mimo jiné i finanční dotací) iniciativu občanů podílet se (nebo přímo pořádat) kulturní akce, někteří lidé v této činnosti našli svou náplň a věnují se jí téměř pravidelně. Celkem bývá do kulturních akcí přímo organizačně zapojeno 30% respondentů. I přestože nadpoloviční většina do akcí nebývá nijak zapojena a 9% se jich vůbec neúčastní, na celkový počet lidí v obci to není skutečnost, která by limitovala udržení tohoto dění v místě.

Kulturních a společenských akcí je v obci pořádáno hojně a tyto jsou zde velice pestré a mnohdy čistě regionální a originální, viz přílohu č 8.

Graf č. 15: Srovnání respondentů dle zařízení, která v obci eventuelně postrádají

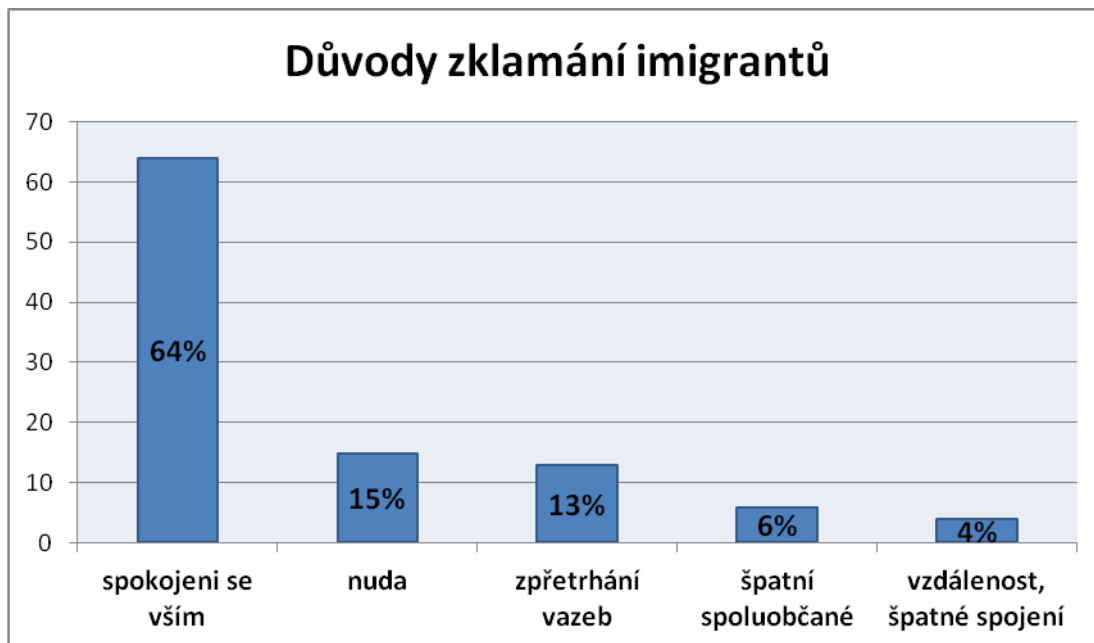

Zdroj: vlastní šetření

V dotazníkovém šetření bylo dáno respondentům na výběr z několika možností (uzavřené otázky), aby se vyjádřili, jaké zařízení v obci postrádají, přičemž bylo možno označit více odpovědí. Většina odpovědí směřovala k zájmu o lepší restauraci, pizzérii nebo kavárnu, protože mimo vlastní dům není kam pozvat případnou návštěvu na oběd či jít se někam bavit. Na druhou stranu jsou si respondenti vědomi toho, že takové zařízení zde zařizovat, by bylo pro provozovatele hazardem, z důvodu nejistoty výdělku. Obchodní dům postrádali nejmladší respondenti a naopak také senioři, kteří do obchodních domů s oblibou jezdívají nakupovat v prodejních akcích.

17% dotazovaných je v obci naprosto spokojeno, protože vše co potřebují, si obstarají v nedaleké Kaplici, kam dojíždějí za prací, a také proto, že ačkoliv v obci různá zařízení chybí, s tímto vědomím se sem stěhovali. Oproti tomu 23% dotazovaných, jak uvedli, zde chybí neurčité "něco" a pociťují jakousi frustraci.

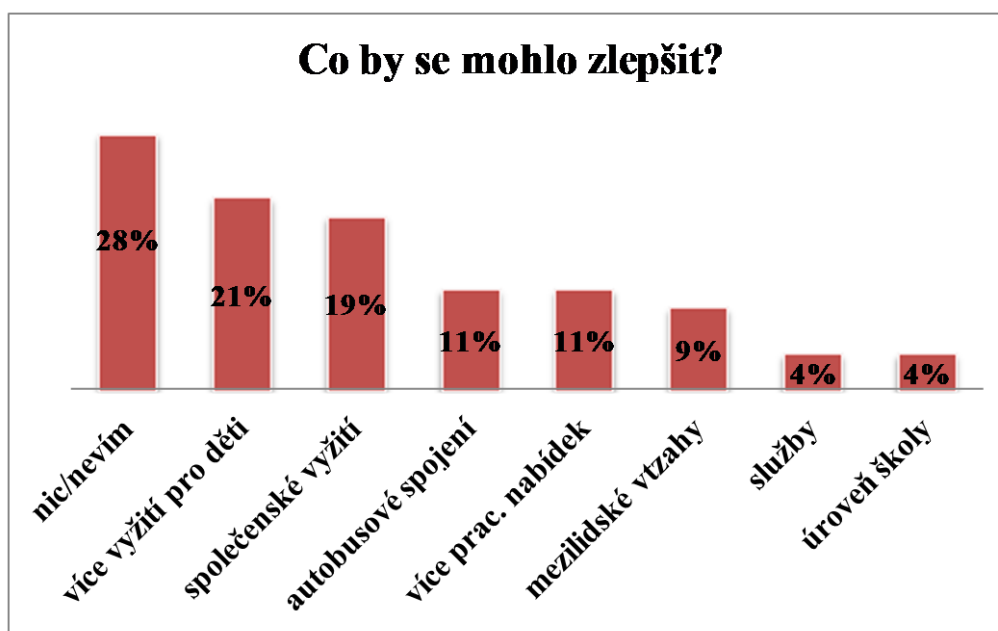
Graf č. 16: Srovnání důvodů případné zklamanosti respondentů s rozhodnutím přesídlit do Malont

Zdroj: vlastní šetření

Z uvedeného vyplývá, že nadpoloviční většina respondentů je se svým rozhodnutím přistěhovat se do Malont naprosto spokojena a nic jí nechybí. 15% dotázaných pociťuje nudu a frustraci, oproti životu ve městě. 13% migrantů lituje kvůli zpretrhání vazeb s rodinou a původními přáteli. Jednalo se o různé tradice a "rituály", které byli tito lidé zvyklí v partách podnikat. Odstěhováním se do relativně vzdálené obce, kde navíc nejsou zavedeny pozdně noční autobusové spoje, dle slov některých respondentů znamenalo ukončení těchto zvyků, ať s rodinou nebo s přáteli. Také návštěvy kulturních zařízení - v 11 km vzdáleném nejbližším městě - jsou kvůli nutnosti řešit dopravu málo častým jevem a zbývá jen možnost návštěvy místních pohostinských zařízení a vytvoření si zde nové struktury přátel a známých.

Graf č. 17: Návrhy respondentů na zlepšení života v obci

Zdroj: vlastní šetření

Mimo možností, které byly respondentům nabídnuty v předcházejících otázkách (graf č. 16) dostali ještě prostor vyjádřit se svými slovy, co by se v obci mohlo zlepšit, aby toto místo bylo pro ně a pro případné další migranty atraktivnější. 28% nevědělo nebo si nemyslelo, že by se v obci mohlo ještě něco zlepšovat. 21% - poněkud více žen - by uvítalo více akcí a sportovního vyžití pro děti a také zájmových kroužků pro ně. (Zájmové kroužky sice pořádány jsou, ale jejich časová organizace některým dětem nevyhovuje, protože v době jejich konání buďto ještě probíhá klasická výuka ve škole, nebo se tyto kroužky navzájem časově překrývají s kroužky jinými.)

Společenské vyžití a dostupnost kvalitní kultury postrádalo 19% dotázaných. Toto by možná mohlo být částečně kompenzováno lepším pokrytím linkovými autobusy, s čímž souvisí i reakce dalších 11% respondentů, volajících po lepší úrovni autobusového spojení. 11% zaujímá také sloupek s touhou po pracovních příležitostech v místě. Mimo to 9% respondentů není spokojeno s chováním většiny místních lidí, kteří - podle nich - mají roznášet nepravdivé informace a být závistiví, lpět na předsudcích apod.

Graf č. 18: Struktura respondentů podle naplněnosti jejich původních očekávání v podobě "idyllického života na vesnici"

Zdroj: vlastní šetření

Nadpoloviční většina respondentů (55%) uvádí, že byla naplněna jejich očekávání v podobě "idyllického života na vesnici". Oproti tomu možná zanedbatelných 9% uvádí, že nikoliv. 36% dotazovaných tuto otázku vůbec neřeší, protože šlo většinou o obyvatele původem z Malont a blízkého okolí anebo o takové, kteří se přistěhovali z jiné vesnice. Určitý podíl tvořili také respondenti, kteří se nad touto otázkou ani nezamysleli, spíše šli za cenově výhodným bydlením a za touhou „žít ve svém“.

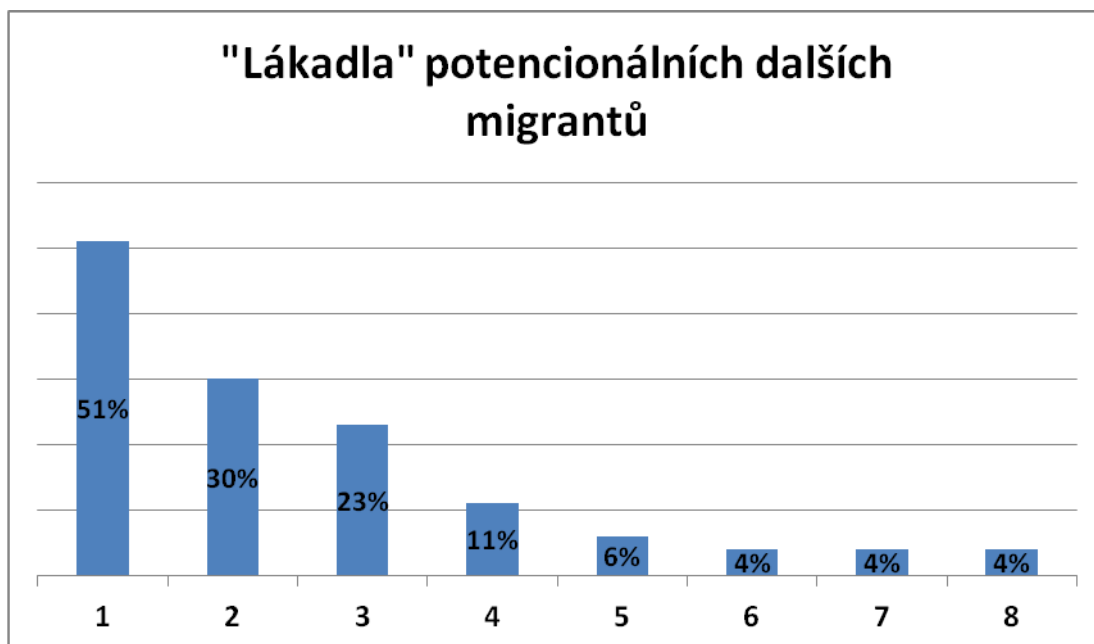
Graf č. 19: Struktura respondentů dle jejich případného pocitu pozitivního ovlivnění jejich života přistěhováním se do Malont

Zdroj: vlastní šetření

Celkem 70% dotazovaných je se svým rozhodnutím spokojeno a je přesvědčeno, že jejich rozhodnutí přistěhovat se do Malont převážně pozitivně ovlivnilo jejich život. Naopak, 19% respondentů se domnívá, že přestěhování mělo na jejich život negativní dopad a to především z důvodů nudy a frustrace. 11% respondentů nedokáže odpověď na tuto otázku jednoznačně určit. Jeden respondent dokonce uvedl, že právě starosti okolo stavby domu a zařizování jej přivedly na pokraj schopností a situace vygradovala až k rozvodu s manželkou. Takže se domnívá, že právě rozhodnutí stavět rodinný dům zapříčinilo jeho rozvod (tento vývoj by ale mohl nastat zřejmě i bez rozhodnutí přesídlit konkrétně na venkov - pozn. autora).

Graf č. 20: Struktura respondentů podle atraktivit, na něž by do území svého bydliště eventuálně lákali další potencionální obyvatele

Zdroj: vlastní šetření

1 - příroda, hezká krajina	5 - plno kulturních akcí a programů
2 - levné pozemky	6 - škola, školka, akce pro děti
3 - klid, pohoda	7 - péče o občany
4 - nedokáže určit	8 - "ať sem nechodí!"

V dalším bodě byla respondentům položena otevřená otázka, čím by sami za sebe dokázali motivovat případné další migranty do této obce. Body v tomto grafu víceméně opakují fakta, zapsaná výše. Bizarní (možná trochu nadsazený) byl výkřik dvou na sobě nezávislých respondentů "ať sem nechodí!", čímž měl jeden dotazovaný na mysli hromadnější migraci romských rodin z nedaleké Pohorské Vsi a druhý "zabitost" společenského dění a nudu.

10 VYHODNOCENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ

H1: důvody lidí stavět rodinný dům v Malontech nebyly ve většině případů amenitní, nýbrž nadpoloviční většina lidí chtěla spíše hlavně bydlet "ve svém", prakticky at' už kdekoliv. Migrantům se jednalo spíše o způsob zhodnocení peněz a lákaly je nízké ceny pozemků v této lokalitě.

Forma amenitní migrace, konkr. důvody lidí "klid a pohoda" a "příroda", v odpovědích o 5% převyšují podíl odpovědí "nízké pořizovací náklady nemovitostí". Ačkoliv jsou tyto různé důvody možná z praktického hlediska propojeny, tato hypotéza potvrzena nebyla.

- Hypotéza 1: Byla vyvrácena.

H2: migranti jsou se svým rozhodnutím změnit své trvalé bydliště spokojeni a jsou přesvědčeni, že jejich přestěhování mělo a má pozitivní vliv na kvalitu jejich života.

Nadpoloviční podíl (tedy drtivá většina) respondentů v odpovědích na otázku jejich případného zklamání uvádělo naprostou spokojenost se vším. Mimo to je 70% dotazovaných se svým rozhodnutím spokojeno a je přesvědčeno, že jejich rozhodnutí přistěhovat se do Malont převážně pozitivně ovlivnilo jejich život.

- Hypotéza 2: Nebyla vyvrácena.

H3: nadpoloviční většina migrantů se do Malont přistěhovala z města Kaplice.

Byť se z města Kaplice přistěhoval do Malont největší podíl respondentů (34%), nadpoloviční většinu tato část migrantů zdaleka netvoří.

- Hypotéza 3: Byla vyvrácena.

H4: migrace v tomto případě spíše nenarušila tradiční venkovský ráz, ani neohrozila specifický kulturní potenciál venkova, ale naopak více podpořila a svým způsobem přispěla k jeho zachování.

1. V dotazníkovém šetření uvedlo celkem 91% respondentů, že se (s různou pravidelností) účastní kulturních a společenských akcí v místě, 30% respondentů bývá do těchto akcí přímo organizačně zapojeno. Jak vidno, dá se říci, že díky novým migrantům se obec těší čilému kulturnímu a společenskému životu. Neformálními rozhovory a zúčastněným pozorováním vyšlo najevo, že je v obci nízký podíl starousedlíků. Je to z důvodu, že obec Malonty spadala do Sudet (viz obr. č. 6) a tedy tradiční venkovský ráz včetně "starousedlíků" bude vznikat právě až současnými obyvateli.

2. Názor představitelů obce (při ústních rozhovorech) přinesl do výzkumu zjištění, že nová výstavba, co se týče architektonického hlediska, specifický vesnický ráz určitě nenarušila, protože "i nové domy jsou stále venkovského rázu" (což pan místostarosta dokládá i odkazem na letecké snímky, které jsou na místním Obecním úřadě k nahlédnutí na zdech chodeb).

2.1 Představitelé obce jsou si vědomi přínosu migrantů pro obec, i když očekávali jejich větší angažovanost (zejména v podnikatelském sektoru - potažmo v nabídce služeb a případně vzniku pracovních míst).

H4: Nebyla vyvrácena.

11 DISKUSE VÝSLEDKŮ

11.1 Porovnání vlastních výsledků

11.1.1 Výsledky studia dokumentů

Součástí této techniky bylo studium dat z Krajské správy ČSÚ v Českých Budějovicích, Oddělení informačních služeb a správy registrů. Zde byla získána následující data o počtu dokončených bytových jednotek po roce 1997 (starší data nebyla k dispozici).

Tabulka č. 6: Bytová výstavba v obci Malonty

Rok	Dokončené bytové jednotky
1997	1
1998	4
1999	2
2000	3
2001	3
2002	0
2003	1
2004	32
2005	0
2006	0
2007	0
2008	3
2009	13
2010	4
2011	6
2012	4
2013	2
2014	- není k dispozici -
2015	- není k dispozici -

Zdroj: ČSÚ

Dle této tabulky bylo v součtu vystavěno v obci Malonty celkem 78 bytových jednotek. Jedná se o rodinné domy, jejichž uživatelé byli cílovou skupinou pro výzkum.

Z demografických údajů ČSÚ pak vyplývá, že za období od roku 1989 do 2013 (novější data nebyla zatím k dispozici) se do Malont přistěhovalo celkem **224** lidí. Byť není z tohoto čísla patrné, jaký podíl migrantů žije čistě v novostavbách, byl

tento údaj i přesto brán jako výchozí pro určení počtu respondentů pro dotazníkové šetření. Počet respondentů 47 činil tedy 21% z tohoto základu.

Tato technika výzkumu byla doplněna o údaje získané rozhovory s volenými zástupci obce - starostou a místostarostou. Na základě těchto rozhovorů vyšlo najevo, že obec zájemcům prodává stavební parcely v ceně 40 Kč/m². Jedná se o tzv. zasíťované parcely. Pokud sítě zavedeny nejsou, je možno získat od obce příspěvek na jejich zřízení. Kupující však do určité doby pozemkem disponuje pouze jako stavebník, který má smlouvu o smlouvě budoucí. Do jednoho roku je podmínkou vyřídit si stavební povolení, do 2. roku musí zahájit stavbu a do 5 let stavbu zkolauduje a musí se do této obce trvale přihlásit. Pozn.: telefonickými rozhovory se zástupci jiných - vybraných - obcí na Kaplicku (Rožmitál n. Š., Omlenička, Benešov nad Černou, Soběnov, Kaplice-nádraží, Raveň bylo pro srovnání zjištěno, že tyto obce stavebními parcelami nedisponují v současné době vůbec, a pokud dříve disponovaly, nejednalo se zdaleka o tak výhodné ceny, a na pozemcích nebyly zavedeny tzv. inženýrské sítě.

11.1.2 Výsledky dotazníkového šetření

Data získaná prostřednictvím této techniky jednak podpořila skutečnost, že lidé byli pro migraci do vybrané lokality motivováni - vyjma hezkou přírodou a klidem - zajímavými cenami stavebních parcel, které má obec k dispozici. Kromě této skutečnosti vyšla jednoznačně najevo spokojenost novousedlíků se svým rozhodnutím přesídlit do Malont.

11.1.3 Výsledky techniky zúčastněného pozorování

Poslední použitá technika poodhalila především jasně zřejmou spokojenost migrantů se svým rozhodnutím přesídlit na venkov. Toto zjištění ještě potvrdily výsledky dosažené v dotazníkovém šetření, kdy se respondenti vyjadřovali jednoznačně kladně, a kde 70% migrantů je přesvědčeno, že jejich přesídlení má pozitivní vliv na kvalitu jejich života. Zúčastněným pozorováním bylo možno nahlédnout také skutečnost, že migranti jsou nejenže přínosem pro kulturní a společenské dění v obci, ale také, že díky politice obce, která podporuje organizační iniciativu ze strany občanů, se tito lidé ve zmíněné činnosti nově realizovali a jejich činnost pozitivním způsobem přispívá i dalším občanům.

Tato technika mimo jiné odhalila jakýsi "vývoj" názorů části migrantů, a to jak vývoj k lepšímu, tak i k horšímu. V prvním případě se jedná o část migrantů v převážně nízké věkové hranici (20 - 29 let), kteří se na venkov "museli" stěhovat díky vnějším okolnostem (např. s rodiči nebo se tzv. přiženili). Zpočátku těmto migrantům životní změna přesídlením nesvědčila a měli pocit, že o dost přicházejí. Postupně však rozdílnost života ve městě a na vesnici přestali vnímat, a i pokud se zde nijak nově nerealizovali, jsou velice spokojeni s klidem a pohodou. Významově protikladnou skupinu tvoří migranti (ve věku 40 - 60 let), kteří se sem přistěhovali z větších měst, a kteří jsou, i přes původní nadšení, spíše zklamaní, v několika případech i jakoby nešťastní. Přejod z velké městské aglomerace na venkov jim sice přinesl relaxaci a klid, ale na druhé straně jakousi prázdnotu a ve smyslu jakéhokoliv společenského života odkázanost pouze na svou vlastní rodinu. Život na venkově jim připadá velice rutinní a prázdny.

11.2 Srovnání výsledků s výsledky jiných prací

Výsledky z průzkumu provedeného v rámci této diplomové práce byly porovnány se třemi pracemi zabývající se migrací v České republice. Jedná se o srovnání výsledků z projektu GA ČR č. 403/07/0714, který byl realizován v letech 2007 – 2010 ve třech modelových územích, jimiž byla oblast Šumavy a jejího podhůří, Třeboňska a České Kanady a vnitřní periferie Západ (Křivoklátsko a Manětínsko). Výsledky z tohoto projektu jsou sumarizovány v publikaci **Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky** (BARTOŠ et al., 2011). Další prací byla bakalářská práce L. KADLECE (2012) **Formy amenitní migrace na Třeboňsku**, která mapovala formy amenitní migrace na Třeboňsku. Třetí a poslední prací pro komparaci byl výzkum ŠUSTROVÉ et ŠIMONA (2012) **Opuštění městského života? Analýza vybraných aspektů na venkov**, kdy se jednalo o průzkum v regionech Broumovsko, Chotěbořsko, Kralovicko, Sedlčansko.

V uvedených pracích bylo podobné zastoupení pohlaví respondentů a také podobné zastoupení věku těchto lidí. Ve výzkumu Kadlece (2012) bylo 43% respondentů ve věku 30-39 let a 20% ve věku 40 - 49 let, při výsledku 38% odpovídajících ve věku 30 - 39 let výzkumu Bartoše et al. (2011). Šustrová a Šimon

(2012) uvádějí ve svém výzkumu sice nejčastější podíl dotazovaných kolem věku 60 let, druhý největší podíl však v rozmezí 30 - 35 let; Bartoš et al. (2011) 38% podíl lidí ve věku 38 let. V této DP odpovídalo 21% respondentů ve věku 30 - 39 let a 28% odpovídajících bylo ve věku 40 - 49 let. Podíl pohlaví byl dokonce zcela stejný zde a v práci Kadlece (2012), a to muži 43% ženy 57%.

Mezi důvody k přesídlení, nejhojněji uváděnými v této DP, převažovaly: klid a pohoda a příroda, obojí ve 45% zastoupení všech odpovědí. Největším atraktantem a hnacím motorem k přestěhování byla pro dotazované i v Kadlecově (2012) výzkumu rovněž příroda a krajina dané oblasti, tudíž migrace za lepším životním prostředím (natural amenities), ke které se přiklonilo 48% lidí. Také Bartoš et al. (2011) zaznamenal největší podíl takovýchto odpovědí. Příroda zazněla jako nejčastější důvod také v práci Šustrové a Šimona (2012).

K typu životního stylu jako čistě venkovskému se ve výzkumu Bartoše et al. (2011) přihlásilo 32% osob, Kadlec (2012) ve svých výsledcích uvádí podíl osob žijících tímto způsobem života 31%. Výzkum uvedený v této diplomové práci odhalil podíl osob přiznávajících se k venkovskému způsobu života 20%.

55% respondentů ve výzkumu v této DP uvedlo, že byla naplněna jejich očekávání v podobě idylického života na vesnici, dále 64% lidí je spokojeno naprosto se vším, a 70% migrantů je přesvědčeno, že toto jejich rozhodnutí má pozitivní vliv na kvalitu jejich života. Spokojenost s nynějším způsobem života po přistěhování vyjádřilo ve výzkumu Bartoše et al. (2011) 88% migrantů, v průzkumu Kadlece (2012) se jich tímto způsobem vyjádřilo 85%.

Významným faktem je míra zapojení migrantů do místních kulturních nebo jiných společenských činností v daném místě. Výzkum Bartoše et al. (2011) odhalil zapojení amenitních migrantů do spolkových nebo zájmových činností obcí v poměru 39% dotazovaných, Kadlec (2012) dospěl během svého šetření k číslu 24%. Šetření v této DP zaznamenalo účast lidí na těchto akcích, ať už s různou pravidelností, v celkovém poměru 91%, přičemž pouhých 9% dotázaných se společenských akcí neúčastní nikdy. Organizačně přímo zapojeno bývá v Malontech 30% nových obyvatel. Uvedená čísla svědčí o tom, že v tomto případě jsou migranti pro obec skutečně novým potenciálem a znatelným přínosem.

12 ZÁVĚR

Hlavním cílem této diplomové práce bylo zmapování migrace lidí do vybrané modelové obce a zmapovat její migrační potenciál. Úzce se přitom výzkum zaměřil výhradně na migranty, kteří obývají stavbu vzniklou po roce 1989. Dílčím cílem pak bylo určit hlavní důvody, proč se migranti rozhodli přistěhovat do této oblasti, jaká byla jejich očekávání a zda byla naplněna. Zkoumanou lokalitou bylo území správního obvodu obce s rozšířenou působností Kaplice, a to obec Malonty, které náleží do přírodního parku Novohradské Hory.

Na základě empiricky získaných výsledků bylo zjištěno, že nejvýznamnější motivací k přistěhování se pro tyto migranty stala příroda a krajina cílové lokality. Lze tedy hovořit o formě amenitní migrace za lepším životním prostředím. Velmi podobný je také uváděný důvod nízkých pořizovacích nákladů nemovitostí. Dalším důvodem k migraci bylo stěhování za jinými členy rodiny. Významná míra imigrace do dané lokality je podporována politikou obce, která se promítá v příznivé ceně stavebních parcel. Obec se touto cestou snaží podpořit migraci nových obyvatel.

Svoji spokojenost z přesídlení do Malont vyjádřila většina migrantů a stejně tak vyjádřila domněnku, že přesídlení má pozitivní vliv na kvalitu jejich života. 64% dotázaných je se vším spokojeno, 55% lidí potvrzuje, že byla naplněna jejich očekávání v podobě idylického života na vesnici, zanedbatelných 9% si toto nemyslí a 36% neví nebo se nad touto otázkou spíše ani nezamyslelo, protože se jednalo o obyvatele, kteří i předtím bydleli v Malontech nebo v blízkém okolí.

Závěrem lze konstatovat, že ne všechny obce dokážou svým obyvatelům nabídnout zajímavé ceny stavebních parcel, případně dovolit si organizovat ve větší míře společenské akce a volnočasové programy, zkvalitnit školu a zavést zájmové kroužky pro děti i pro dospělé. Pokud by se i jiným obcím podařilo zlepšit nabízené služby občanům a podpořit migraci tak jako v Malontech, mohlo by to znamenat zajímavý potenciál pro migraci na venkov a udržení jeho svébytnosti.

13 SUMMARY

The main objective of this thesis was to map the migration of people to the selected model village and to map its migration potential. The research has narrowly focused exclusively on that migrants who inhabit buildings constructed after 1989. The partial goal was to identify the main reasons why migrants decided to move into this area, what their expectations were and whether they were fulfilled. The examined locality was the administrative district of the municipality with extended powers Kaplice, the Malonty village, belonging to the nature park Novohradské Hory.

On the basis of empirical results obtained, it was found that the most important motivation for settling for these migrants became the nature and landscape of the target locality. Therefore, we can talk about the form of the amenity migration for the better environment. Very similar is also another mentioned reason and that is low purchase costs of real estate. Another reason for the migration was moving for other family members. The significant rate of migration to the stated locality is supported by the policy of the municipality, which is also reflected in the favourable price of building sites. The village hereby attempts to support the migration of new residents.

The most migrants expressed satisfaction with the relocation to Malonty , as well as the majority expressed idea that the resettlement has a positive effect on their quality of life. 64% of respondents is satisfied with everything, 55% of the people confirmed, that their expectations in the form of an idyllic life in the village were fulfilled, insignificant 9% can not believe this and 36% did not know or did not even think about this question because they were residents who had lived in Malonty or nearby before.

In conclusion, we can state that not all municipalities are able to offer its inhabitants the interesting prices of building sites, or afford to organize in greater extent social events and leisure programs, enhance the quality of school and implement hobby clubs for children and adults. If other municipalities also managed to improve the services offered to citizens and to promote migration as well as in

Malonty, it could mean an interesting potential for migration into the country and maintenance its independence.

14 SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

LITERÁRNÍ ZDROJE

BÁRTA, P. (2006): Venkov: mýty a skutečnost. *Revue politika*, č. 6 - 7

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D. (2005): Amenitní migrace obyvatel jako specifická forma globální migrace obyvatel a její vliv na kvalitu života. *Životné prostredie*, Vol. 39, No. 6: 315 – 318 s., ISSN 0044-4863

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Amenitní migrace – specifická forma migrace obyvatel. *AUSPICIA*, Vysoká škola evropských a regionálních studií České Budějovice, Filozofický ústav AV ČR Praha, ISSN 1214-4967

BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M., KOPP, J., MACHÁČEK, J., MOSS, L. A. G., GLORIOSO, R. S. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. *Lesnická práce*, Kostelec nad Černými lesy, 196 s., ISBN 978-80-87154-49-6

BASET (2006): *NOVOHRADSKÉ HORY A NOVOHRADSKÉ POHRŮŘÍ. Příroda, historie. život.* Kolektiv autorů. ISBN 80-7340-091-X

BEGON, M., HARPER, J. L., TOWNSEND, C. R. (1997): *Ekologie: jedinci, populace, společenstva*. 1. vydání, Olomouc. Vydavatelství Univerzity Palackého. ISBN 80-7067-695-7

BLAŽEK, B. (2004): *Venkovy. Anamnézy, diagnóza, terapie*. Šlapanice: Era, ISBN 80-85617-90-X.

ČIHLÁŘ, M. (2005): *Technická infrastruktura venkova*, sborník ze semináře Telč 21. - 22. 4. 2005, vydal Ústav územního rozvoje jako přílohu časopisu *Urbanismus a územní rozvoj* - č. 5/2005

ČERMÁK, Z. (2005): Migrace a suburbanizační procesy v České republice. *Demografie*, 47, č. 3

HAIS, K., HODEK, B. (1992): *Velký anglicko-český slovník*. Academia, Praha, 755 s., ISBN 80-200-0065-8

HALLIDAY, J., COOMBES, M. 1995. In search of counterurbanisation: some evidence from Devon on the relationship between patterns of migration and motivation. *Journal of Rural Studies* 11

HAVLÍKOVÁ, G. (2011): Předpoklady vzniku amenitní migrace v přírodním parku Česká Kanada. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.

HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M. (1995): Sociologie I. (Úvod do sociologie a sociologie venkova), skripta PEF ČZU Praha, ISBN 80-213-0226-7

KADLEC, L. (2014): Druhé bydlení na Třeboňsku jako předstupeň amenitní migrace. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta.

KOPP, J., NOVOTNÁ, M. (2007): Metodické přístupy k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci. In: *Miscellanea geographica*. 13. Západočeská univerzita v Plzni, ISBN 978-80-7043-657-5

KRAYBILL, D. B. (1990): *The Puzzles of Amish Life*

LIBROVÁ, H. (1994): *Pestří a zelení – kapitoly o dobrovolné skromnosti*. Veronica, Brno

MALONTSKÝ ZPRAVODAJ 2015/2 - INFORMAČNÍ OBČASNÍK OBECNÍHO ÚŘADU MALONTY

MAŘÍKOVÁ, P. (2002): Občanská vybavenost, kapitola 13 v publikaci *Český venkov 2000 - základní údaje*, prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc. a kol. ISBN 80-213-0915-6

MAŘÍKOVÁ, P. (2007): *Obrazy venkova*. In: MAJEROVÁ, V. a kol.: *Český venkov 2006 - Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace*, PEF ČZU Praha, ISBN 978-213-1631-7.

MOSS, L. A. G. (2006): *The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures*. CABI publishing, Wallingford, UK, ISBN 978-0-85199-084-2

NIESSEN , J., et al (2007). Migrant integration policy index. Brussel: British Council and Migration Policy Group, 2007

NOVOTNÁ, M. (2013): Formy podnikání amenitních migrantů na venkově. In: Trendy v podnikání (eds.). Západočeská univerzita v Plzni, ISBN 978-80-261-0321-9

OUŘEDNÍČEK, M. (2007): Differential Suburban Development in the Prague Urban Region. Geografiska Annaler: Human Geography, B, 89, č. 2

OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., FEŘTROVÁ, M. (2011): Kvalita života a role lidského kapitálu v depopulačních oblastech v České republice. Sociologický časopis, č. 4

PĚLUCHA, M. (2011): Venkovský prostor a jeho proměny. In WOKOUN, R., MATES, P., KADEŘÁBKOVÁ, J. et al. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň, Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9,

PĚLUCHA, M. (2012): Venkov na prahu 21. století. ISBN 978-80-87197-49-3.

RAJCHARD, J., KINDLMANN, P., BALOUNOVÁ, Z. (2002): *Ekologie II: Biotické faktory - populace, základní modely populační dynamiky, společenstva, potravní řetězce*. 1. vydání. České Budějovice : Kopp. 120 s. ISBN 80-7232-190-0

SHUCKSMITH, M., THOMPSON, J. K., ROBERTS, D. (2005): The CAP and the Regions: The Impact of the Common Agricultural Policy, CAB International, ISBN 0-58199-055-X

SLEPIČKA, A. (1981): Venkov a/nebo město: lidé, krajina. Nakladatelství Svoboda, Praha, 1981

STOJANOV, R., KAVANOVÁ, K. (2009): Migrace obyvatel v kontextu environmentálních změn. Geografické rozhledy, ISSN 1210-0034

STŘELEČEK, F., ZDENĚK, R. (2006): Problematika financování malých obcí z programů EU, sborník z mezinárodní konference "Venkov je náš svět", Český Krumlov 1. - 3. 3. 2006, Česká zemědělská univerzita v Praze

ŠIMON, M. (2011): Counterurbanization: Condemned to Be a Chaotic Conception? Geografie, 116, No. 3

ŠIMON, M. (2011 b): Úspěšná integrace rumunské komunity z Bílé Vody. Český lid: Etnologický časopis, 98, č. 2

ŠIMON (2011 c): Únik z měst na venkov, Geografické rozhledy, 3/10, Nakladatelství České geografické společnosti

ŠIMON, M., OUŘEDNÍČEK, M. (2010): Migrace na venkov a kontraurbanizace: přehled konceptů a diskuze jejich relevance pro výzkum v Česku. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Urbánní a regionální laboratoř Albertov 6, 128 43 Praha 2

ŠIMON, M., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2009): In Search of Counterurbanization: Some Evidence from the Czech Republic. 3rd International Workshop on Post-communist Urban Geographies: Actors Shaping Urban Change, 17. 9. 2009, Tartu, Estonsko

INTERNETOVÉ ZDROJE

AŤAN (2010): PENÍZE OD STÁTU? DĚKUJI, NECHCI! Soukromá encyklopedie. [online]. [cit. 15. 10. 2014]. Dostupné z:

<<http://atanova-zasuvka.blog.cz/1010/amisove-penize-od-statu-dekuji-nechci>>

AGNAUTACOUTURE (2014) [online]. [cit. 19. 11. 2014]. Dostupné z:

<<http://agnautacouture.com/2012/02/05/amish-influence-on-fashion/>>

CHRISTNET (2014) [online]. [cit. 15. 10. 2014]. Dostupné z:

<<http://www.christnet.cz/magazin/zprava.asp?zprava=16250>>

ČSÚ - ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (2015) [online]. Dostupné z:

<<https://www.czso.cz/>>

EUWEB (2015). [cit. 1. 4. 2015]. Dostupné z:

<http://nemci.euweb.cz/mapy.htm>

NOVOHRADKY (2015). [cit. 1. 4. 2015]. Dostupné z:

<http://www.novohradky.info/obce-zanikle.html>

OBEC MALONTY (2015) [online]. [cit. 25. 11. 2014]. Oficiální internetové stránky.

Dostupné z: <<http://www.obecmalonty.cz>>

Podpora sociálně - integračních politik a služeb [online]. [cit. 15. 11. 2014]

Dostupné z: <<http://www.epolis.cz/page.php?location=&menu=first&id=28&idNotion=6>>

PERLÍN, R. (2007): Typologie venkovského prostoru [online]. [cit. 15. 11. 2014]

<<http://www.mvcr.cz/obor/reforma/perlin.pdf>>

WIKIPEDIA (2014) [online]. [cit. 13. 10. 2014]. Dostupné z:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Venkov>>.

WIKIPEDIA (2014 b) [online]. [cit. 15. 10. 2014]. Dostupné z:

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ami%C5%A1ov%C3%A9>>

WIKIPEDIA (2015) [online]. [cit. 9. 1. 2014]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Voly%C5%88%C5%A1t%C3%AD_%C4%8Ce%C5%A1i

WIKIPEDIA (2015 b) [online]. [cit. 10. 1. 2014]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Vys%C3%ADlen%C3%AD_N%C4%9Bmc%C5%AF_z_%C4%8Ceskoslovenska

15 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: dotazník pro výzkum migrace

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Předem Vám děkuji za rozhovor/vyplnění dotazníku a za poskytnuté informace, které nebudou v žádném případě předány třetí osobě, ale budou využity pouze pro moji diplomovou práci.

Toto dotazníkové šetření bude sloužit pro potřeby studentské diplomové práce Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – Zemědělské fakulty, oboru Agroekologie, pod názvem: „Urbanizace venkovského prostoru“. S výsledky budete v případě zájmu seznámeni. Za vyplnění předem děkuji.

Tento průzkum má za cíl zjistit nejčastější důvody migrace lidí na venkov ze svého původního bydliště a případně jak toto rozhodnutí ovlivnilo jejich život.

Štěpán Doušek, student a autor

diplomové práce

1) Odkud jste se do Malont přistěhovali / a v kterém roce?

.....

- Již jste zde bydleli dříve, pouze jste postavili nový dům.

2) Způsob získání objektu?

- koupí
 dědictvím
 výstavbou svépomocí
 výstavbou na „klíč“
 pronajmutím
 jiným způsobem

3) Využíváte pozemek k pěstování ...? (možno více odpovědí)

- ovoce
 zeleniny
 okrasných dřevin a květin
 jiné
- nevyužívám

4) Využíváte pozemek k chovu ...? (možno více odpovědí)

- drůbeže
 králíků
 včel
 jiné
- nevyužívám

5) Jaká je vzdálenost objektu od Vašeho původního bydliště?

- do 25 km
- 25 až 50 km
- 50 až 100 km
- nad 100 km

6) Účastníte se kulturních akcí pořádaných v místě?

- ano, vždy
- ano, ale nepravidelně
- málokdy
- ne, nikdy

7) Jste do těchto akcí přímo organizačně zapojen/a?

- ano
- ne

8) Jaké důvody Vás vedly k rozhodnutí přesídlit do Malont (možno více odpovědí)?

- nízké pořizovací náklady nemovitostí
- zajímavé výhody a programy od Obce
- příroda
- klid a pohoda
- hezké území
- stěhování za jinými členy rodiny
- stěhování za přáteli
- osobní vazba
- přesycenost městským prostředím
- touha po zahrádkaření/včelaření apod.
- dobré sociální prostředí
- jiný důvod

9) Jaký způsob života spíše vedete?

- venkovský - se zahrádkou či polem a pěstování rostlin, chov zvířat
- městský - vše se nakupuje, není problém odjet na více dní mimo domov
- něco mezi tím

10) Jaké zařízení ve Vašem nejbližším okolí postrádáte (možno více odpovědí)?

- obchodní dům
- lepší restaurace/kavárna
- kulturní zařízení/kino
- poliklinika
- parkoviště
- koupaliště
- sportovní areál / hřiště pro děti
- jiné

11) Je něco, kvůli čemu svého rozhodnutí přesídlit na venkov spíše litujete (prosím uveďte)?

.....

.....

.....

12) Byla naplněna Vaše očekávání v podobě "idylického života na vesnici"?

- ano
- ne
- nevím

NA ZÁVĚR MI DOVOLTE NĚKOLIK OSOBNÍCH OTÁZEK

13) Jaký byl charakter Vašeho původního bydlení?

- byt v osobním vlastnictví
- byt v družstevním vlastnictví
- byt pronajatý
- rodinný dům vlastní
- rodinný dům pronajatý
- jiný

14) Myslíte, že Vaše rozhodnutí přestěhovat se do Malont, pozitivně ovlivnilo Váš život?

- ano
- ne
- nevím

15) Na co byste nalákali další potenciální obyvatele do tohoto území?

16) Co by se mělo ještě zlepšit, aby bylo území pro ně (i pro vás) atraktivnější?

17) Do jaké věkové skupiny patříte?

- do 19 let
- 20 - 29 let
- 30 - 39 let
- 40 - 49 let
- 50 - 59 let
- 60 - 69 let
- 70 a více let

18) Jste

- muž
- žena

19) Počet dětí

- 1
- 2
- 3
- 4 a více
- žádné

Příloha č. 2: Počet obyvatel, věkové skupiny a průměrný věk v jednotlivých obcích (ORP Kaplice k 31.12.2013)

Název obce	Počet obyvatel												Průměrný věk
	Celkem	0 - 14			15 - 64			65 a více					
		Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy			
SÚ ORP Kaplice celkem včetně obcí:	19 488	3 143	1 653	1 490	13 612	6 995	6 617	2 733	1 213	1 520	39,8		
Benešov nad Černou	1 382	218	111	107	971	483	488	193	98	95	40,3		
Besednice (městys)	847	150	79	71	560	272	288	137	54	83	40,6		
Bujanov	546	108	57	51	357	190	167	81	39	42	38,0		
Dolní Dvořiště	1 280	218	116	102	900	475	425	162	68	94	38,8		
Horní Dvořiště	481	74	46	28	340	171	169	67	26	41	39,7		
Kaplice	7 149	1 089	601	488	5 028	2 577	2 451	1 032	454	578	40,3		
Máloňky	1 344	265	131	134	941	478	463	138	59	79	36,1		
Netřebice	487	82	50	32	331	172	159	74	32	42	40,9		
Omlenice	533	98	46	52	381	206	175	54	25	29	38,4		
Pohorská Ves	261	57	26	31	186	109	77	18	10	8	34,6		
Rožmítal na Šumavě	410	76	40	36	283	148	135	51	27	24	38,6		
Soběnov	344	53	30	23	235	120	115	56	25	31	40,8		
Štěpěň	434	68	29	39	304	169	135	62	26	36	40,7		
Velešín	3 904	567	282	265	2 743	1 398	1 345	594	263	331	40,7		
Zátkov	86	20	9	11	52	27	25	14	7	7	38,5		

Zdroj: ČSÚ [online], 2015

Příloha č. 3: Charakteristika obcí a podnikatelská sféra. Výměra obcí, nadmořská výška a počty ekonomických subjektů v obcích (ORP Kaplice k 31.12.2013)

Charakteristika obcí a podnikatelská sféra

Název obce	Výměra v ha	Nadm. výška	První písemná zpráva	Počet katastrů	Počet částí obce	Počet ZSJ	Vzdálenost od krajského města v km	Vzdálenost od obce s rozšířenou působností v km	Počet registrovaných subjektů				
									celkem	zeměděl., lesnictví, rybářství	průmysl	staveb- nictví	obchod
ORP Kaplice celkem	48 471	x	x	63	76	98	x	x	4 468	500	603	561	654
tom obce:													
Benešov nad Čermou	5 711	661	1332	9	13	11	33,4	11,9	326	73	65	36	33
Besednice (městys)	1 611	575	1395	2	2	2	26,7	8,3	188	23	25	25	29
Bujanov	1 743	670	1347	2	4	5	36,1	7,6	135	28	20	18	16
Dolní Dvořiště	9 002	618	1279	12	8	14	39,3	10,8	291	52	25	50	34
Horní Dvořiště	1 359	651	1278	2	2	2	47,8	19,3	112	21	14	16	12
Kaplice	4 085	537	1257	6	11	20	30,2	x	1 675	76	234	189	300
Malonty	6 130	681	1360	9	8	9	39,1	9,6	286	68	34	49	29
Netřebice	1 336	635	1358	2	3	3	22,5	8,7	125	13	21	23	13
Omlenice	1 382	675	1358	3	5	6	33,1	4,8	126	31	14	19	13
Pohorská Ves	8 123	760	1541	4	3	5	42,7	16,7	93	35	4	5	10
Rožmitál na Šumavě	4 289	623	1259	5	5	8	42,1	13,8	68	20	8	7	8
Soběnov	1 249	632	1359	1	3	3	30,3	6,7	73	11	6	13	8
Sířtež	838	675	1358	1	3	3	24,8	9,2	106	10	21	10	21
Velešín	1 324	548	1266	4	5	6	18,6	13,0	843	31	110	98	126
Zvíkov	290	578	1371	1	1	1	21,7	11,0	21	8	2	3	2

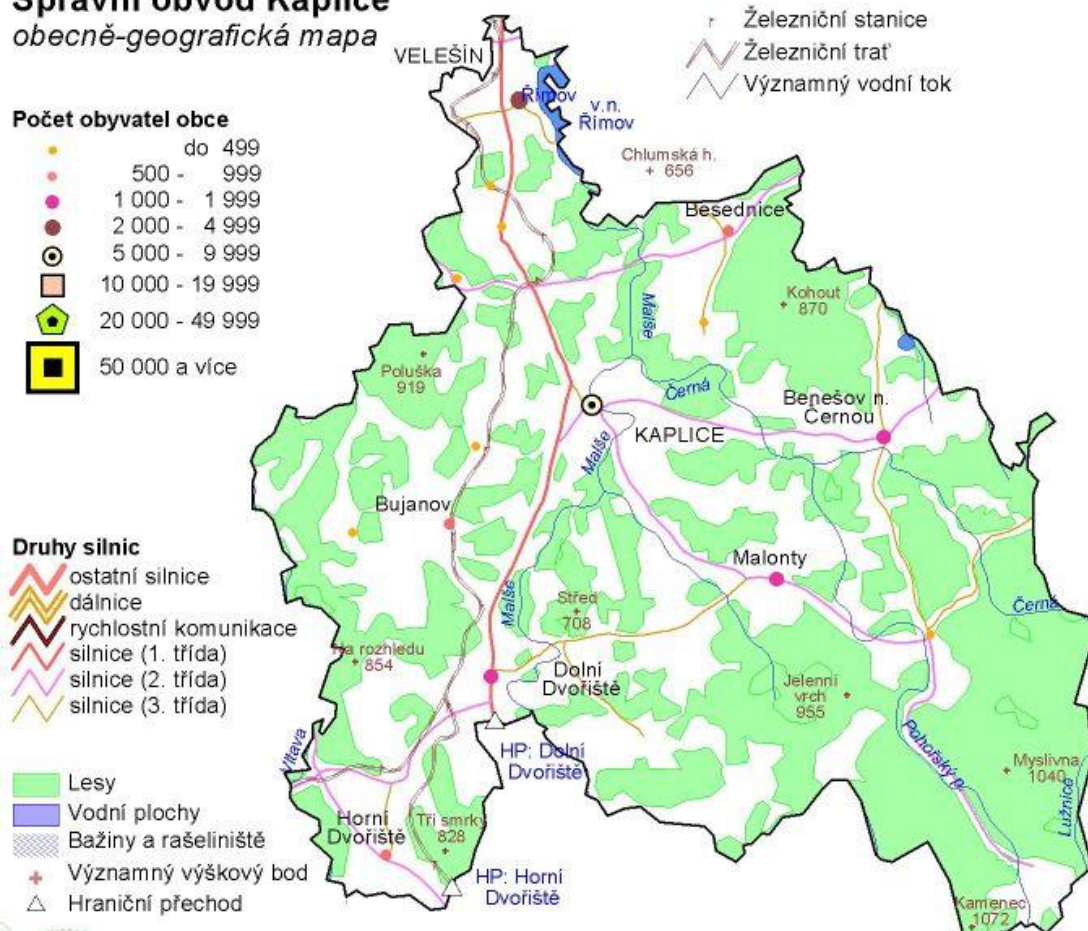
Zdroj: ČSÚ [online], 2015

SO ORP KAPLICE

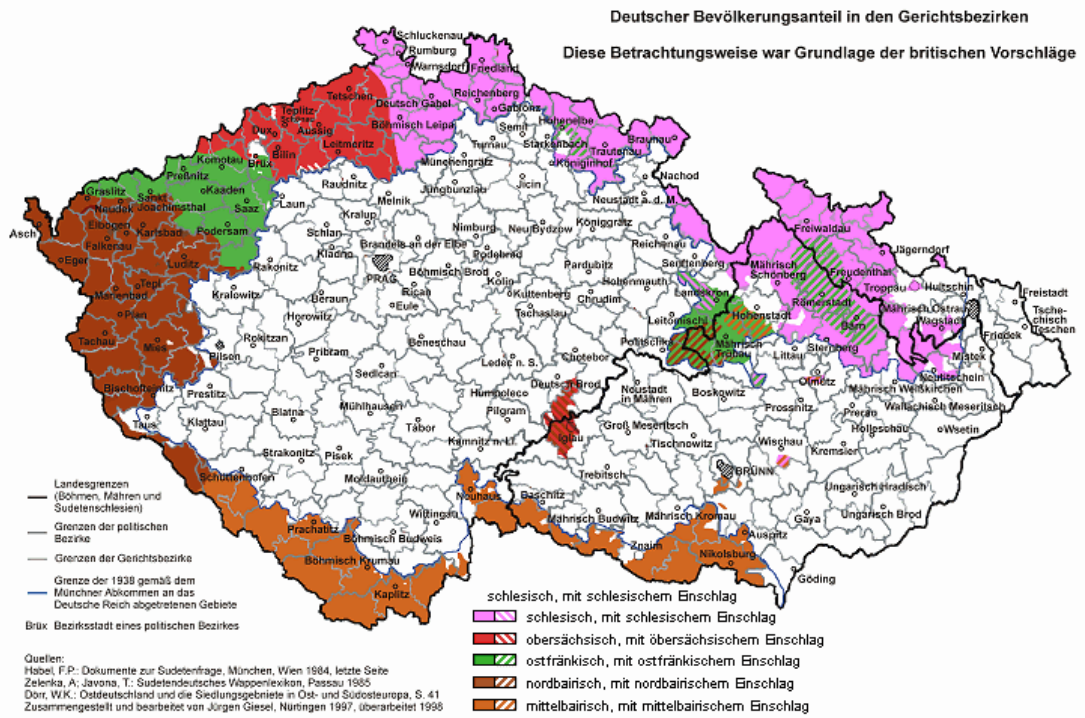
Zdroj: ČSÚ [online], 2015

Správní obvod Kaplice obecně-geografická mapa

Zdroj: ČSÚ [online], 2015

Príloha č.6: Mapa tzv. politických Sudet

Zdroj: EUWEB, 2015 [ONLINE]

Příloha č. 7: Fotografie různých částí obce Malonty

kostel sv. Bartoloměje
Zdroj: fotografie vlastní

hřiště - sportovní areály
Zdroj: fotografie vlastní

Obecní úřad
Zdroj: fotografie vlastní

místní Základní škola
Zdroj: fotografie vlastní

novostavbami nově vzniklé ulice

Zdroj: fotografie vlastní

různé podoby novostaveb
Zdroj: fotografie vlastní

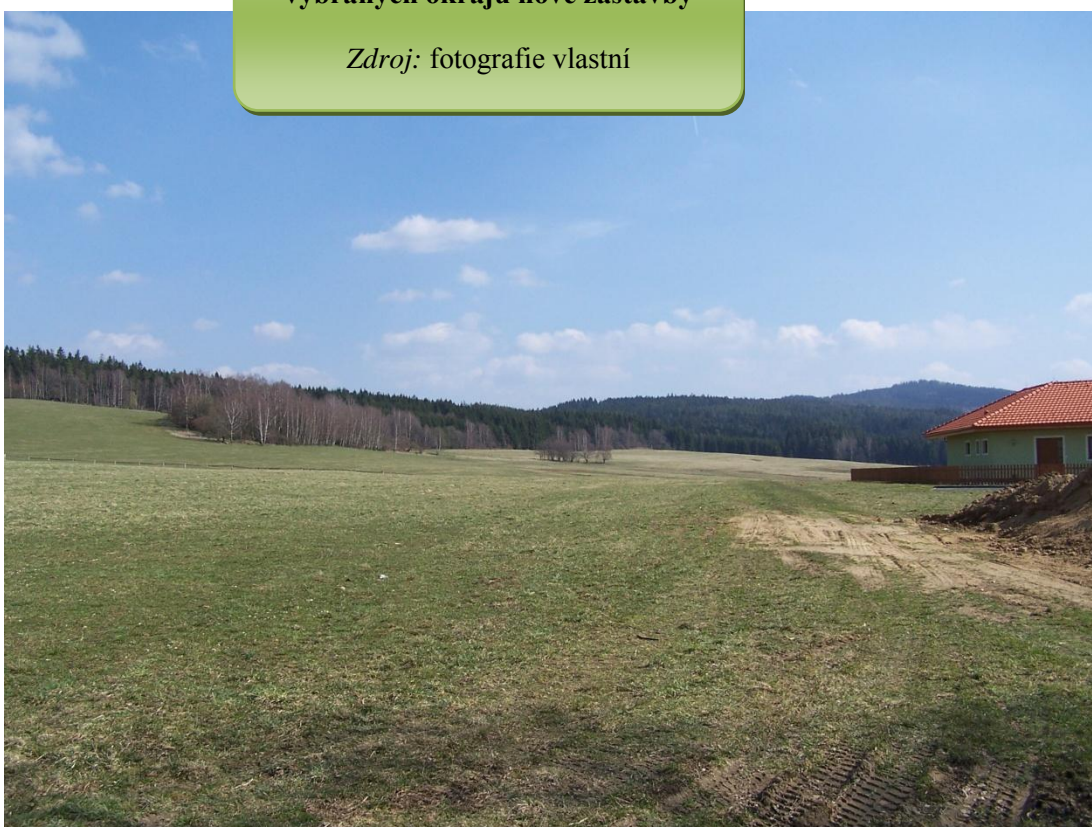
bytovky v obci
Zdroj: fotografie vlastní

**Krajinná scenérie - pohled od
vybraných okrajů nové zástavby**

Zdroj: fotografie vlastní

**Tradiční místní společenská událost "Jablkobraní" - ochutnávky
a hodnocení úprav předzahrádek jednotlivých domů**

Zdroj: fotografie vlastní

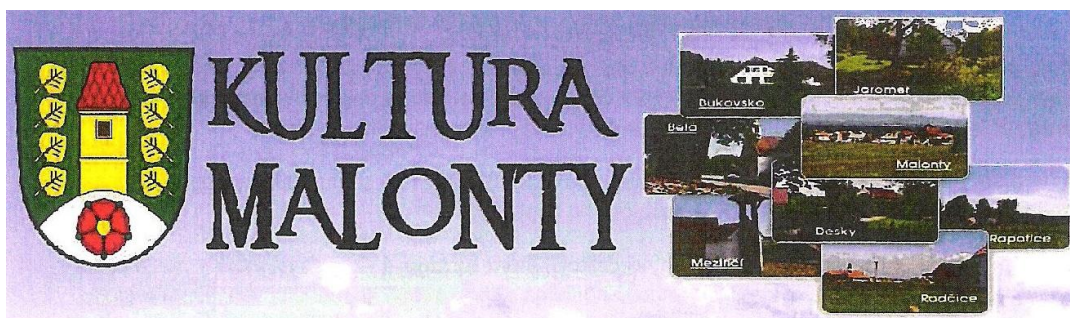

**Jablkobraní - ochutnávka výrobků z jablek;
program pro nejmenší**

Zdroj: fotografie vlastní

Příloha č. 8: ukázka bohatosti společenského programu (nejaktuálnější dostupná verze)

Přehled kulturních a sportovních akcí obce Malonty na 2. čtvrtletí roku 2015

- **4.4.2015** – Jarní setkání členek SŽ v klubovně hasičárny
- **19.4.2015** – Divadelní představení „Popel a pálenka“ (náhradní představení – KD Malonty)
- **25.4.2015** – Zájezd do Prahy – muzikál Fantom opery
- **30.4.2015** – Stavění májky na návsi v Malontech, stavění májky na Bělé
- **1.5.2015** – Prvomájový pochod na Bělé
- **7.5.2015** – Lampionový průvod, zapálení vatry na hřišti
- **květen** - Oddílové závody ve střelbě (termín bude upřesněn)
- **22. - 23.5.2015** – Rallye Český Krumlov
- **30.5.2015** – Dětský den v Malontech
- **květen/červen** – Rybářské závody na Bělé (termín bude upřesněn)
- **květen/červen** – Cyklovýlet Passau/Linz (termín bude upřesněn- dle počasí)
- **6.6.2015** – Soutěž „Mladý požárník“
- **13. 6.2015**- Nohejbalový turnaj
- **červen** – Střelecké závody pro mládež (termín bude upřesněn)
- **červen** – Okrsková soutěž SDH (termín bude upřesněn)
- **20.6.2015** – Myslivecký den v Mezíříčí
- **červen** – Zájezd - koupání Bad Schöllerbach (termín bude upřesněn)

Zdroj: MALONTSKÝ ZPRAVODAJ 2015/2